

תפסיר רס"ג

הַיָּאֵר עֲלֹת שִׁבְעַת פְּרוֹת
 יְפוֹת מְרֵאָה וּבְרִיאַת בֶּשֶׂר
 וְתַרְעִינָה בְּאָחוּ: וְהָא מִן נְהָרָא.
 סִלְקִין שִׁבְעַת תּוֹרִין. שְׁפִירִין לְמַחְזֵי וּפְטִימִין
 בֶּשֶׂר. וְרַעֲיִין בְּאָחוּ: ג וְהֵנָּה שִׁבְעַת
 פְּרוֹת אַחֲרוֹת עֲלֹת
 אַחֲרֵיהֶן מִן־הַיָּאֵר רְעוֹת
 מְרֵאָה וְדַקּוֹת בֶּשֶׂר
 וְתַעֲמִדְנָה אֵצֶל הַפְּרוֹת
 עַל־שֵׁפֶת הַיָּאֵר: וְהָא שִׁבְעַת תּוֹרִין

(ב) וְכַאֲן קִד צַעֲד מְנַה סְבַע
 בְּקִרְאָת. חֲסֵנָת אֲלִמְנַצִּיר
 וְצִכְמוֹת אֲלֵלְחָם. וְרַעַת פִּי
 אֲלֵקֶרֶט: ג) וְכַאֲן סְבַע בְּקִרְאָת
 אֲכִיר. קִד צַעֲדִין וְרֵאֲדִין מִן
 אֲלֵנִיל. קִבִּיחָת אֲלִמְנַצִּיר
 וְרִקִּיקָת אֲלֵלְחָם. פּוֹקֶפֶת אֲלֵי
 גֵּאנְבָהִן עֲלֵי שֵׁאֵט אֲלֵנִיל:
 ד) פֵּאֲכֵלֶת אֲלֵבְקִרְאָת. קִבִּיחָת
 אֲלִמְנַצִּיר רִקִּיקָת אֲלֵלְחָם.
 אֲלֵסְבַע אֲלֵבְקִרְאָת. אֲלֵחֲסָן
 אֲלֵצִכְמוֹת. וְאֵסְתִּיקִין פֶּרַעוֹן:
 ה) תִּים נָאֵם. וְרֵאֵי תִיאֲנִיה.
 כַּאֲן סְבַע סְנַבְלָת. קִד צַעֲדִין פִּי
 קִצְבָה וְאֲחֲדָה מְלֵא גֵיאָד:

אַחֲרֵינֵין. סִלִּיקָא בְּתַרְיָהוֹן מִן נְהָרָא. בִּישָׁן לְמַחְזֵי וְחֲסִירִין בֶּשֶׂר. וְקִמָּא
 לְקַבְלָהוֹן דְּתוֹרְתָא עַל בִּיף נְהָרָא: ד וְתַאֲכִלְנָה הַפְּרוֹת
 רְעוֹת הַמְרֵאָה וְדַקּוֹת הַבֶּשֶׂר אֵת שִׁבְעַת הַפְּרוֹת
 יְפוֹת הַמְרֵאָה וְהַבְּרִיאַת וַיִּקֶּץ פְּרַעֲהָ: וְאֲכֹלָא
 תּוֹרְתָא. דְּבִישָׁן לְמַחְזֵי וְחֲסִירִין בְּסַר. יַת שִׁבְעַת תּוֹרְתָא. דְּשְׁפִירִין לְמַחְזֵי
 וּפְטִימָתָא. וְאֲתַעֲר פְּרַעֲהָ: ה וַיִּישָׁן וַיַּחֲלֵם שְׁנֵית וְהֵנָּה |
 שִׁבְעַת שְׁבָלִים עֲלֹת בְּקִנְיָה אֶחָד בְּרִיאֹת
 וְטָבוֹת: וְדַמּוּךְ. וַיַּחֲלֵם תְּנִינּוֹת. וְהָא שִׁבְעַת שְׁבָלִין. סִלְקִין בְּקִנְיָא חַד

— רס"י —

ד יְפוֹת מְרֵאָה. סִימֵן הוּא לִימֵי שׁוֹבַע. טִינְנִי"ש דלע"ז, לְשׁוֹן דְּק: ד וְתַאֲכִלְנָה.
 שְׁהַבְּרִיּוֹת נְרֵאֹת יְפוֹת זו לְזוֹ, שְׁאִין עֵין בְּרִיָּה סִימֵן שְׁתַּהָא כָּל שְׁמַחַת הַשׁוֹבַע וְשְׁכַחַת
 צַרְהָ בְּחִבְרָתָהּ: בְּאָחוּ. בְּאֵגֶם, מְרִישׁ"ק דלע"ז, בִּימֵי הָרַעֲב: כ בְּקִנְיָה אֶחָד. טוּדִי"ל דלע"ז:
 כְּמוֹ (אִיב ס יא) יִשְׁגָּא אָחוּ: ג וְדַקּוֹת בֶּשֶׂר. בְּרִיאֹת. טִינְנִי"ש דלע"ז:

תפסיר רס"ג

(ו) וְכַאֲן סַבַּע סַנְבְּלַאֲתַי. דְּקַאֲקַן מִשׁוֹבְבַה בְּרִיחַ אֶלְקַבּוּל. קֹדֶד נִבְתָּן וְרַאֲהִין: (ז) פְּבַלְעַת אֶל־סַנְבְּלַאֲתַי אֶל־דְּקַאֲקַא. אֶל־סַבַּע אֶל־סַנְבְּלַאֲתַי. אֶל־צִי־מַאֲתַי אֶל־מַלְא. פֶּאֶסְתִּיקִין פֶּרַעוֹן פֶּאֶדְיָא בַּה חֵלֶם: (ח) פְּלַמְיָא כְּאֵן בְּאֶלְגִּיָּדָאָה פְּרַבַּת רֹוּחַה. פְּבַעַתִּי וְדַעַא. בְּגַמְיַע עֲלַמְא מִצַּר וְגַמְיַע חֲכַמְיַהּ. וְקִין עֲלֵיהֶם רִיבְיָאָה (קרי: רֹוּאִיָּה). וְלֵם יִבְן מִן פֶּסְרַהּא לָהּ:

פְּטִימִן וְטָבִין: **וְהִנֵּה שִׁבְעַ**
שְׁבָלִים דְּקוֹת וְשְׂדוּפַת
קָדִים עֲמָחוֹת אַחֲרֵיהֶן:
 וְהָא שִׁבְעַ שְׁבַלִין. לְקִין וְשְׁקִיפִין קְדוּם.
 עֲמָחוֹן בְּתַרְיָהוּן: **וְתַבְלַעְנָה**
הַשְּׁבָלִים הַדְּקוֹת אֵת
שִׁבְעַ הַשְּׁבָלִים הַבְּרִיאוֹת
וְהַמְּלֵאוֹת וַיִּקֶּן פְּרַעֲהַ

וְהִנֵּה חֵלֹום: וּבִלְעָא שְׁבַלְיָא לְקִינָא. יֵת שִׁבְעַ שְׁבַלְיָא.
 פְּטִימָתָא וּמְלִיטָא. וְאַתְעַר פְּרַעֲהַ וְהָא חֵלְמָא: **וַיְהִי בַבֶּקֶר**
וַתַּפְּעִם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־חַרְטָמֵי
מִצְרַיִם וְאֶת־כָּל־חַכְמֵיהֶם וַיִּסְפֹּר פְּרַעֲהַ לָּהֶם
אֶת־חֵלְמוֹ וַאֲיֵן־פּוֹתֵר אֹתָם לְפְרַעֲהַ: וְהוּוּ בְּצַפְרָא
 וּמְטָרְפָא רֹוּחִיהַ. וְשִׁלַּח. וְקָרָא. יֵת כָּל חַרְשֵׁי מִצְרַיִם וְיֵת כָּל חַכְמֵיהֶם.
 וְאַשְׁתַּעֲי פְּרַעֲהַ לְהוֹן יֵת חֵלְמִיהַ. וְלִית דְּפִשֵׁר יֵתְהוֹן לְפְרַעֲהַ:

— רס"י —

שם שתי פעימות שכחת החלום והעלמת פתרונו: **חרטמי**. הנחרים בטימי מתים, ששואלים בעצמות. טימי, הן עצמות בלשון ארמי, ובמשנה בית שהוא מלא טמיא, מלא עצמות: **ואין פותר אותם לפרעה**. פותרים היו אותם, אבל לא לפרעה, שלא היה קולן נכנס באזניו, ולא היה לו קורת רוח בפתרונם, שהיו אומרים שבע בנות אתה

ו**ושדופת**. כשלידי"ש זלט"ז ושקיפין קדום, חבוטות לשון משקוף החבוט תמיד על ידי הדלת הפכה עליו: **קדים**. רוח מורחית שקורין זיש"א: **הבריאות**. שייני"ש זלט"ז: **והנה חלום**. והנה נשלם חלום שלם לפניו והצרך לפותרים: **והתפעם רוחו**. ומטרפא רוחה מקשקשת בתוכו כפעמון. ובנבוכדנצר הוא אומר (דניאל 3 ב) ותתפעם רוחו, לפי שהיו

וזלק הדקדוק: **הבריאות והמלאות**. המ"ם דגושה (מהר"ם):

תפסיר רס"ג

ט) פתכלם ר'יס אלסקאה . בין ידיה וקאל. אני לאד'כר אליום כ'טאי: י) ודאלך אן פרעון פאן קד סכ'ט עלי עבידה. פ'צ'עהמא פי חפ'ן. מנזל ר'יס אלס'יאפין. אנא ור'יס אלכ'באזין: יא) פ'ראינא חלמא. פי לילה ואחודה אנא והו. ופאן רויא (קרי: רוא'יא) כל ואחד חסב תפסירה: יב) ופאן ת'ם מענא ג'לאם עבראני. עבדא לר'יס אלס'יאפין. פ'ק'צ'נאהא עליה. ופסרהא לנא. פסר לכל ואחד חסב רויאה (קרי: רוא'יה): יג) פכמא פסר לנא כד'אך

ט וַיְדַבֵּר שָׂר הַמִּשְׁקִים אֶת־
פְּרַעֲהָ לֵאמֹר אֶת־חֲטָאִי
אֲנִי מִזְכִּיר הַיּוֹם: וּמְלִיל רַב
שָׁקִי. עִם פְּרַעֲהָ לְמִימְרֵי יְתֵי סוּרְחָנִי. אֲנָא
מְדַכָּר יוֹמָא דִּין: פְּרַעֲהָ קֶצֶף
עַל־עַבְדָּיו וַיִּתֵּן אֹתִי
בְּמִשְׁמַר בַּיִת שָׂר הַטַּבָּחִים
אֹתִי וְאֵת שָׂר הָאֲפִים: פְּרַעֲהָ
רָגִיז עַל עַבְדוּהִי. וַיְהִי יְתֵי בְּמִשְׁרַת. בַּיִת
רַב קְטוּלִיא. יְתֵי. וַיִּתֵּן רַב נַחְתוּמִי:
וַנַּחֲלֵמָה חֵלוֹם בְּלִילָה
אֶחָד אֲנִי וְהוּא אִישׁ כְּפַתְרוֹן חֲלָמוֹ חֲלָמְנוּ:
וַחֲלָמְנָא חֲלָמָא. בְּלִילִיא חַד אֲנָא וְהוּא. גְּבַר. כְּפִשְׁרוֹן חֲלָמִיָּה חֲלָמְנָא:
וְשֵׁם אֶתְּנֹנוּ נֶעַר עֲבָרִי עֶבֶד לְשָׂר הַטַּבָּחִים
וְנִסְפַר־לוֹ וַיִּפְתַּר־לָנוּ אֶת־חֲלָמֵינוּ אִישׁ
כְּחֲלָמוֹ פִתָּר: וַתִּמָּן עַמְנָא עוֹלִים עֲבָרִי. עַבְדָּא לְרַב קְטוּלִיא.
וְאַשְׁתַּעֲיָנָא לִיָּה. וּפִשְׁרֵי לָנָא יְתֵי חֲלָמְנָא. גְּבַר כְּחֲלָמִיָּה פִשְׁר:
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פִּתַר־לָנוּ כִּן הָיָה אֹתִי הַשִּׁיב

• רס"ג •

מוליד, שבע בנות אתה קובר: יא איש כפתרון חלומו. חלום הראוי לפתרון שנפתר לו ודומה לו: יב נער עברי עבד. ארורים הרשעים שאין טובתם שלמה. מזכירו בלשון בזיון: נער. שוטה ואין ראוי לגדלה: עברי. אפילו לשוננו אינו מכיר: עבד. וכתוב בנמוסי מצרים שאין עבד מולך ולא לובש בגדי שרים: איש כחלומו. לפי

שמך המור (י) ונספר-לו. המנהג הנפוץ להטעים הסמך, לא הנון.

תפסיד רס"ג

כאן. רדני אלמלך אלי
 מרתבתי וצלב ד'אד: יד) פבעת'
 פרעון ודעא ביוסף. פחאצ'רו
 בה מן אלחבס. וחלק ש'ערה
 ובדל ת'אבה. ודכל אלי
 פרעון. טו) קאל לה פרעון. קד
 ר'אית רויא (קרי: רואיא). וליס
 להא מ'פסר. וקד סמעת ענד.
 אנך אד'א סמעת רויא (קרי:
 רואיא) פסרת'הא: טז) פאגאבה
 יוסף וקאל. מן ג'יר עלמי.
 אללה יגיב פרעון בסלאם:

עַל-פְּנֵי וְאֹתוֹ תִּלְהָ: וְהָוָה.
 כָּמָא דְפִשְׁר לְנָא בְּנֵי הָוָה. יִתִּי אֲתִיב עַל
 שְׂמוֹשֵׁי וְיִתִּיָּה עֲלָב: וַיִּשְׁלַח
 פְּרַעְהָ וַיִּקְרָא אֶת-יוֹסֵף
 וַיְרִיעֵהוּ מִן-הַבּוֹר וַיַּגְלֵחַ
 וַיַּחְלֶף שְׂמֹלֹתָיו וַיָּבֵא אֶל-
 פְּרַעְהָ: וַשְׁלַח פְּרַעְהָ וַקְרָא יֵת יוֹסֵף.
 וְאַרְהֵטוּהִי מִן בַּיִת אֲסִירֵי. וְסִפֵּר וְשָׁנִי

כְּסוּתִיָּהּ. וְעַל לְוֹת פְּרַעְהָ: (שע"י)

וַיֹּאמֶר פְּרַעְהָ אֶל-יוֹסֵף חֲלוֹם חֲלָמָתִי וּפְתָר
 אֵינְךָ אֵתוֹ וְאַנִּי שָׁמַעְתִּי עֲלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע
 חֲלוֹם לְפִתְרֵךָ אֹתוֹ: וַאֲמַר פְּרַעְהָ לְיוֹסֵף. חֲלָמָא חֲלָמִית. וּפִשְׁר
 לִית לִיָּה. וְאַנָּא. שְׁמַעִית עֲלֶיךָ לְמִימַר. דְּאֵת שָׁמַע חֲלָמָא וּמִפִּשְׁר לִיָּה:
 וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת-פְּרַעְהָ לֵאמֹר בְּלַעְדֵי אֱלֹהִים
 יַעֲנֶה אֶת-שְׁלוֹם פְּרַעְהָ: וְאֲתִיב יוֹסֵף יֵת פְּרַעְהָ. לְמִימַר לָא
 מִן חֲכָמָתִי. אֱלֹהִין מִן קָדָם יִי. יִתְתַּב שְׁלָמָא דְפְרַעְהָ:

— רש"י —

שבמקרא לשון גמא הוא ואף אם אין בו
 מים קרוי בור פוש"ס זלע"ז: וַיַּגְלֵחַ. מפני כבוד
 המלכות: טו) תִּשְׁמַע חֲלוֹם לְפִתְרֵךָ אֹתוֹ.
 תאזין ותבין חלום לפתור אתו: תִּשְׁמַע. לשון
 הבנה והאזנה. כמו (לכל מצ כג) שומע יוסף
 (דברים כח מט) אשר לא תשמע לשונו,
 אינטינדר"ס זלע"ז: טז) בְּלַעְדֵי. אין החכמה
 משלי אלא אלהים יענה. יתן עניה בפי

החלום וקרוב לענינו: יג) הַשִּׁיב עַל פְּנֵי. מי
 שבדודו להשיב, והוא פרעה הנזכר למעלה,
 כמו שאמר (לעיל י) פרעה קצף על עבדיו.
 הרי מקרא קצר ולא פרש מי השיב, לפי
 שאין צריך לפרש מי השיב, וכן דרך כל
 מקראות קצרים על מי שעליו לעשות הם
 סותמים את הדבר: יד) מִן הַבּוֹר. מן בית
 הסוהר שהוא עשוי כמין גמא, וכן כל בור

תפסיר רס"ג

יז) תם כלמה פרעון וקאל
ראית. כאני ואקף עלי שאט
אלגיל: יח) וכאן קד צעדן מנה
סבע בקראת. צ'כ'מאת אללחם
חסנאת אלחליה. ורעת פי
אלקרט: יט) וכאן סבע בקראת
אכר קד צעדן וראהו. עגאף
קביחאת אלחליה ג'דא רקיקאת
אללחם. לם ארא מת'להא. פי
גמיע ב'לד מצר פי אלקבה:
כ) פאפלת אלבקראת,
אלרקאק אלקביחאת. אלסבע
אלבקראת אלאואיל
אלצ'כ'מאת: כא) פדכ'לת אלי
בטונהא. ולם יתבין אנה קד

וידבר פרעה אל-יוסף
בחלמי הנני עמד על-

שפת היאר: ומליל פרעה עם
יוסף. בחלמי. הא אנא קאים על ב'ף
נהרא: והנה מן-היאר עלת

שבע פרות בריאות בשר
ויפת תאר ותריעה באחו:

והא מן נהרא. סלקן שבע תורן. פטימן
בשר ושפירן למחוי. ורעין באחוא:

והנה שבע פרות
אחרות עלות אחריהן

דלות ורעות תאר מאד ורקות בשר לא-

ראיתי כהנה בכל ארץ מצרים לרע: והא. שבע
תורן אחרנין סליקא בתריהון. חסיכין ובישין למחוי. לחדא וחסירן
בשר. לא חזיתי דכותהון. בכל ארעא דמצרים לבישו:

ותאכלנה הפרות הרקות והרעות את שבע
הפרות הראשנות הבריאות: ואכלא תורתא. חסיכתא

ובישתא. ית שבע תורתא. קדמיתא פטימתא: כ' ותבאנה
אל-קרפנה ולא נודע כי-באו אל-קרפנה

— רס"י —

לש'לום פרעה: יט דלות. כחושות, כמו ורקות בשר. כל לשון רקות שבמקרא
(ש"ב יג) מדוע אתה ככה דל, דאמנון: חסרי בשר, וכלנ"ז כלוס"ש:

וזלק הדקדוק: כ' ותבאנה אל קרפנה. בא הבי"ת בסגול שלא כמשפט:

תפסיר רס"ג

דכ'לת. ומנצ'רהא קבית. כמא
 כאן או'לא. ת'ם אסתיקצ'ית:
 (כב) ת'ם ראית. כאן סבע
 סנבלת. קד נבתן. פי קצבה
 ואחודה מלא ג'יאר: (כג) ופאן
 סבע סנבלת. צ'או'יאת דקאק
 משוובה בריח אלקבול. קד
 נבתן וראקן: (כד) פבלעת
 אלסנבלאת אלד'קאק. אלסבע
 אלסנבלאת אלג'יאר. וקלת
 ד'אלד' ללעלמא. ולם יכ'ברוני
 בשי: (כה) קאל לה יוסף רויא
 (קרי: רויא) פרעון ואחד.
 אלד'י סיצנעה אללה אוראה
 פרעון: (כו) אלסבע אלב'קראת

וּמְרֵאִיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר
 בַּתְּחִלָּה וְאִיקִין: וְעַלָּא לַמַּעִיהוֹן.
 וְלֹא אֶתִידַע אַרִי עֲלָא לַמַּעִיהוֹן.
 וּמַחֲזִיחוֹן בִּישׁ. כַּד בְּקַדְמִיתָא. וְאֶתְעֵרִית:
 כב וְאֵרָא בַּחֲלָמִי וְהִנֵּה |
 שֶׁבַע שְׂבָלִים עֹלֹת בְּקִנְיָה
 אֶחָד מִלֵּאֵת וְטֹבוֹת: וְחִזִּית
 בַּחֲלָמִי. וְהָא שֶׁבַע שְׂבָלִין. סִלְקוּן בְּקִנְיָא
 חד מל'ין וְטָבִין: כג וְהִנֵּה שֶׁבַע
 שְׂבָלִים עֲנָמוֹת דְּקוֹת

שְׂדֵפוֹת קָדִים עֲמָחוֹת אַחֲרֵיהֶם: וְהָא שֶׁבַע שְׂבָלִין. נֶצֶן
 לְקִין שְׂקִיפִין קָדִים. עֲמָחוֹן בְּתַרְיָהוֹן: כד וַתִּבְלַעַן הַשְּׂבָלִים
 הַדֹּקֹת אֵת שֶׁבַע הַשְּׂבָלִים הַטֹּבוֹת וַאֲמַר אֶל
 הַחֲרָטְמִים וַאֲיִן מַגִּיד לִי: וּבִלְעָא שְׂבָלִיא לְקִיתָא. ית
 שֶׁבַע שְׂבָלִיא טָבְתָא. וְאִמְרִית לְחַרְשִׁיא. וְלִית דְּמַחֲזִי לִי:
 כה וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-פְּרַעְיָה חֵלוֹם פְּרַעְיָה אֶחָד
 הוּא אֵת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֲשָׂה הַגִּיד לְפְרַעְיָה:
 וַאֲמַר יוֹסֵף לְפְרַעְיָה. חֵלְמָא דְּפְרַעְיָה חַד הוּא. ית דִּיִּי. עֲתִיד לְמַעְבַּד חֲזִי
 לְפְרַעְיָה: כו שֶׁבַע פָּרֹת הַטֹּבוֹת שֶׁבַע שָׁנִים הִנֵּה

— רס"ג —

אינן אלא שבע, ואשר נשנה החלום פעמים
 לפי שהדבר מוזמן, כמו שפרש לו בסוף
 (פסוק לב) ועל השנות החלום וגו'. בשבע
 שנים הטובות נאמר (פסוק כה) הגיד לפרעה,

כג ענמות. צונמא בלשון ארמי סלע, הרי הן
 בעץ בלי לחלוח, וקשות כסלע, ותרגומו נצן
 לקנו, נצן אין בהן אלא הנצן לפי שנתרוקנו
 מן היריע: כו שבע שנים, שבע שנים. בלן

תפסיר רס"ג

וּשְׁבַע הַשָּׁבָלִים הַטֹּבֹת

שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה חֵלוֹם

אֶחָד הוּא: שֶׁבַע תּוֹרָתָא טָבְתָא.

שֶׁבַע שָׁנִיא אַנִּין. וּשְׁבַע שְׁבַלִיא טָבְתָא.

שֶׁבַע שָׁנִיא אַנִּין. חֶלְמָא חַד הוּא:

וּשְׁבַע הַפְּרוֹת הַרְקוֹת

וְהַרְעַת הָעֵלֶת אַחֲרֵיהֶן

שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה וּשְׁבַע

הַשָּׁבָלִים הַרְקוֹת שְׂדֵפוֹת

הַקָּדִים יִהְיוּ שֶׁבַע שָׁנֵי רָעִב:

וּשְׁבַע תּוֹרָתָא. חֶסֶיכְתָּא וּבִישְׁתָּא דְסִלְיָא בְּתַרִּיהוֹן. שֶׁבַע שָׁנִיא אַנִּין.

וּשְׁבַע שׁוּבְלִיא לְקִתָּא. דְשְׁקִיפֵן קָדוּם. יְהוּיִן. שֶׁבַע שָׁנֵי כִפְנָא:

כֹּחַ הוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר דְּבַרְתִּי אֶל-פְּרַעְהָ אֲשֶׁר

הָאֱלֹהִים עָשָׂה הָרָאָה אֶת-פְּרַעְהָ: הוּא פִתְגָמָא.

דְּמִלִּילִית עִם פְּרַעְהָ. דִּיִּי. עֵתִיד לְמַעַבְדַּ אַחֲזִי יְתַּ פְּרַעְהָ: בִּטְ הֵנָּה

שֶׁבַע שָׁנִים בָּאוֹת שֶׁבַע גְּדוֹל בְּכָל-אֶרֶץ

מִצְרַיִם: הָא. שֶׁבַע שָׁנִיא אֶתְיִן. שְׁבַעָא רַבָּא בְּכָל אֶרְעָא דְּמִצְרַיִם:

וְקָמוּ שֶׁבַע שָׁנֵי רָעִב אַחֲרֵיהֶן וְנִשְׁכַּח כָּל-

הַשֶּׁבַע בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכֹלָה הָרָעִב אֶת-הָאֶרֶץ:

— רס"י —

לְפִי שְׁהִיָּה סְמוּךְ. וּבְשֶׁבַע שָׁנֵי רָעִב נֶאֱמָר מְפֻלָּג וְרַחוּק. נוֹפֵל בּוּ לְשׁוֹן מִרְאָה:
(פסוק כח) הָרָאָה אֶת פְּרַעְהָ, לְפִי שְׁהִיָּה הַדָּבָר לְוַנְשַׁכַּח כָּל הַשֶּׁבַע. הוּא פִתְרוֹן הַבְּלִיעָה:

שִׁמְרוּ דְּבִינֵי (ו) וְקָמוּ. מַלְעִיל וְהִנְעִימָה בְּקוּף.

אלגיאד. ואלסבע אלסנבלאת
אלגיאד. הי סבע סנין כיר.
הדיא חלם ואחד: כז) ואלסבע
אלבקראת אלדקאק
אלקביחאת אלצאעדה וראהו.
ואלסבע אלסנבלאת
אלפארגיה. אלמשובה בריח
אלקבול. הי תפון סבע סנין גוע:
כח) הו אלכלאם אלדי קלתה
לפרעון. אלדי סיצנעה אללה
אראה לפרעון: כט) סתאתיכם
סבע סנין. יפון שבע כתייר פי
בלד מצר: ל) תים תואפיכם
סבע סנין גוע מן בעדהא.

תפסיד רס"ג

פינסא גמיע אלשבע אלדי פאן
פי בלד מצר. ויכאד אלגוע
אן יפני אהל אלבלד: לא ולא
יתבין אתיר דיאלד אלשבע פי
אלבלד. מן קבל אלגוע אלאתי
בעדה. לאנה עצים גדיא:
לב) ואמא אעאדה אלדווא
(קרי: אלדוואיא). עלי פרעון
מרתיו. פלאן אלאמר תיאבת
מן ענד אללה. והו מסרע אן
יצנעה: לג) ואלאן ינציר פרעון.
רגלא פאהמא חפימא. יוליה
עלי בלד מצר: לד) ויטלק
לה. אן יוכל ופלא עלי
אלבלד. חתי יעבון גילה בלד
מצר פי סבע סני אלשבע:

ויקומן. שבע שני כפנא בתריהון. ויתנשי
כל שבועא בארעא דמצרים. וישיצי
כפנא ית עמא דארעא: לא ולא-
יודע השבע בארץ מפני
הרעב ההוא אחרי-כן
כי-כבד הוא מאד: ולא
יתדע שבועא בארעא. מן קדם. כפנא
ההוא דיהי בתר כן. ארי תקיף הוא
לחדא: לב) ועל השנות החלום
אל-פרעה פעמים כי-נכון
הדבר מעם האלהים
וממהר האלהים לעשתו:

ועל דאתני חלמא. לפרעה תרתין זמנין. ארי תקין פתגמא מן קדם יי.
ומוחי יי למעבדיה: לג) ועתה ירא פרעה איש נבון
וחכם וישיתוהו על-ארץ מצרים: וכען יחוי פרעה.
גבר סוכלתן וחפים. וימניניה על ארעא דמצרים: לד) יעשה
פרעה ויפקד פקדים על-הארץ וחמש את-
ארץ מצרים בשבע שני השבע: יעביד פרעה. וימני
מהימנין על ארעא. ויזרון ית ארעא דמצרים. בשבע שני שבועא:

— רס"י —

לא ולא יודע השבע. הוא פתרון (פסוק כה) לד וחמש. כתרנגומו ויזרון וכן (שמות יג יח)
ולא נודע כי באו אל קרבנה: לז נכון. מן: וחמושים:

זולק הדקדוק: ועתה ירא פרעה. באה תיבת ירא מלרע שלא כמשפט. וכמוה ותרא
אויבתי, ותרא אשקלון ותירא (מהר"ב בשם רד"ק):

תפסיר רס"ג

לה) ויגמעו. טעאם הד'ה סני אלכ'יר אלא תיאאת. ויכ'זנון ברהא. תחת ידי וכלא פרעון. ויחפצ'ו טעאמהא פי קראתא: לו) ויפון ודיעה פיהא. לסבע סני אלגוע. אלתי תכון פי בלד מצר. ולא ינקטע אהל אלבלד מן אלגוע: לו) פחסן פלאמה ענד פרעון. וענד גמיע קואדה: לח) ת'ם קאל פרעון לקואדה. הל נגד מת'ל הד'א. רגל פיה רוח אללה עלמא: לט) ת'ם קאל לה. בעד מא ערפך אללה כל

לָהּ וַיִּקְבְּצוּ אֶת־כָּל־אֹכְלֵי הַשָּׂנִים הַטְּבוֹת הַבָּאֹת הָאֵלֶּה וַיַּעֲבְרוּ־בָר תַּחַת יַד־פַּרְעֹה אֹכְלֵי בָעָרִים וְשָׂמְרוּ: וַיִּכְנְשׁוּן. ית כל עבור שניא טבתא. דאתין אלין. וייצרון עבורא. תחות יד מהימני פרעה. עבורא בקרויא ויטרון: לו) והיה האכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב אשר תהיין בארץ מצרים ולא תכרת

הָאָרֶץ בַּרְעָב: וַיְהִי עֲבוּרָא גְנִיז לְעַמָּא דְאָרְעָא. לְשִׁבַע שָׁנֵי כִּפְנָא. דִּיהוּיין בְּאָרְעָא דְמִצְרַיִם. וְלֹא יִשְׁתַּיְצִי עַמָּא דְאָרְעָא בְּכִפְנָא: לו) וַיִּיטֹב הַדְּבַר בְּעֵינֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי כָּל־עַבְדָּיו: וַיִּשְׁפֹּר פִּתְגָמָא בְּעֵינֵי פַרְעֹה. וּבְעֵינֵי כָּל עַבְדֹּהוּ: ❀ טיבד תימן בספרי ❀ לו) וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־עַבְדָּיו הֲנִמְצָא כֹּהֵן אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ: וַאֲמַר פַּרְעֹה לְעַבְדֹּהוּ. הֲנִשְׁפַּח בְּדִין. גְּבַר. דְרוּחַ נְבוּאָה מִן קָדָם יִי בִּיה: (שלישי) לו) וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה

• רש"י •

לכ את כל אכל. שם דבר הוא, לפיכך טעמו באל"ף ונקוד בפתח קטן, ואוכל שהוא פועל, פגון (ויקרא ז כב) פי כל אכל הלב. טעמו למטה בכף ונקוד קמץ קטן: תחת יד

פרעה. ברשותו ובאוצרותיו: לו והיה האכל. הצבור בשאר פקדון הגנוז לקיום הארץ: לח הנמצא כזה. הנשפח בדין, אם גלף ונבקשונו הנמצא כמוהו. הנמצא לשון

זולק הדקדוק: לח הנמצא כזה איש אשר. תיבת אשר כתביר:

תפסיד רס"ג

הד'ה אלאמור. ל'ס פאהם
 חכים מת'לד: מ) אנת תכון עלי
 ביתי. ועלי אמרד ינקאד גמיע
 קומי. לא אשרף עליך אלא
 באלכרסי פקט: מא) קאל לה
 פרעון. אנצ'ר קד וליתד. עלי
 גמיע בלד מצר: מב) ת'ם נזע
 פרעון כ'אתמה מן ידה.
 וגעלהא עלי יד יוסף. ואלבסה

אֶל-יוֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ
 אֱלֹהִים אוֹתוֹ אֶת-כָּל-
 זֹאת אֵין-נְבוֹן וְחָכֵם כְּמוֹד:
 וְאָמַר פֶּרְעָה לְיוֹסֵף. בְּתֵר דְּהוֹדַע יִי. יְתָךְ
 יֵת כָּל דָּא. לִית סוּכְלָתְךָ וְחָכְמִים כְּוֹתְךָ:
 אַתָּה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי
 וְעַל-פִּיךָ יִשְׁק כָּל-עַמֵּי רַק

הַפְּסָא אֲגַדֵּל מִמֶּךָ: אַת תְּהִי מִמֵּנָא עַל בֵּיתִי. וְעַל מִימְרְךָ
 יִתְּנִן כָּל עַמֵּי. לְחוּד פּוֹרְסֵי מַלְכוּתָא הַדִּין אִיהִי יְקִיר מִנְךָ:
 וַיֹּאמֶר פֶּרְעָה אֶל-יוֹסֵף רְאֵה נָתַתִּי אֶתְךָ
 עַל-כָּל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: וְאָמַר פֶּרְעָה לְיוֹסֵף. חֲזִי דְמַנִּיתִי יְתָךְ.
 עַל כָּל אֶרְעָא דְמִצְרַיִם: וַיִּסֶר פֶּרְעָה אֶת-טַבְּעוֹתָו
 מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל-יַד יוֹסֵף וַיִּלְבַּשׂ אֹתוֹ
 בְּגָדֵי-שֵׁשׁ וַיַּשֶּׂם רֶבֶד הַזָּהָב עַל-צוּאָרוֹ: וְאֵעֲדִי
 פֶּרְעָה יֵת עֲזוֹקְתִּיהָ מֵעַל יְדֵיהָ. וַיְהִי יֵתָהּ עַל יָדָא דְיוֹסֵף. וְאֵלְבִישׁ יֵתִיהָ

— רס"י —

לשון נתינה הוא, כמו (דברים כו יט) ולתתך
 עליון, בין לגדלה בין לשפלות נופל לשון
 נתינה עליו, כמו (מלאכי ז ט) נתתי אתכם
 נבזים ושפלים: מ) ויסר פרעה את
 טבעתו. נתינת טבעת המלך הוא אות למי
 שנותנה לו להיות שני לו לגדלה: בגדי
 שש. דבר חשיבות הוא במצרים: רבד. ענק
 ועל שהוא רצוף בטבעות קרוי רביד. וכן
 (משלי ז טז) רבדתי ערשי רצפתי ערשי
 מרצפות. בלשון משנה (מזות א ט) מקף רבדן

תמיחה, וכן כל ה"א המשמשת בראש תבא
 ונקודה בחטף פתח: לט אין נבון וחכם
 כמוד. לבקש איש נבון וחכם שאמרת, לא
 נמצא כמוד: מ) ישק. יתנון, תפרנס. כל צרכי
 עמי יהיו נעשים על ידך, כמו (לעיל טו ז) וכן
 משק ביתי וכמו (תכליס ז יז) נשקו בר,
 גנישו"ן זלט"ו: רק הפסא. שיהיו קורין לי
 מלך: פסא. לשון שם המלוכה כמו (מלכים א
 א לו) ויגדל את כסאו מכסא אדני המלך:
 מא נתתי אתך. מניתי יתך, ואף על פי כן

תפסיר רס"ג

לבושין דבוין. ושוין מניכא דדהבא

על צוריה: **מג וירכב אתו****במרפבת המשנה אשר-לו****ויקראו לפניו אברך ונתון****אתו על כל-ארץ מצרים:**

וארביב יתיה. ברתפא תנייתא דיליה.

ואכריזו קדמוהי דין אבא למלכא. ומני

יתיה: על כל ארעא דמצרים:

מג ויאמר פרעה אל-יוסף**אני פרעה ובלעדיך לא-****ירים איש את-ידו ואת-רגלו בכל-ארץ****מצרים: ואמר פרעה. ליוסף אנא פרעה. ובר מממרך. לא ירים****גבר ית ידיה למיחד זיון. וית רגליה למרפב על סוסיא בכל ארעא****דמצרים: מג ויקרא פרעה שם-יוסף צפנת פענח****ויתן-לו את-אסנת בת-פוטיפרע כהן אן**

תיאב עשר. וצויר טוק מן
 דיהב עלי ענקו: מג) וארכב
 גניבתה. ונודי בין ידיה אלטריק
 [יג: בין ידיה אלצ'ריף] הדיא
 שריף אלמלך. וולאה עלי גמיע
 בלד מצר: מד) תים קאל לה
 ועלי אני פרעון. פמן גיר
 ראיד. לא ימד אנסאן ידה פי
 קלם. ולא רגלה פי רכאב פי
 גמיע בלד מצר: מה) וסמאה
 מוצ'ח אלכ'פאיא. וזוגה
 באסנת. אבנה' פוטיפרע
 אמאם און. וכ'רג יוסף ואליא

— רס"י —

ויוצאין תחת ידו, כענין שנאמר ונתון אותו
 וגוי: מד **אני פרעה**. שיש יכולת בדי לגזור
 גזרות על מלכותי, ואני גזור שלא ירים איש
 את ידו: **ובלעדיך**. שלא ברשותך. דבר אחר
 אני פרעה אני אהיה מלך ובלעדיך גוי וזהו
 דגמת (פסוק ט) רק הכסא: **את ידו ואת**
רגלו. כתרגומו: מכ **צפנת פענח**. מפרש
 הצפונות, ואין לפענח דמיון במקרא: **פוטי**
פרע. הוא פוטיפר, ונקרא פוטיפרע על
 שנסתרס מאליו, לפי שלקח את יוסף

שלאבן, (יומא מג ז) על הרובד שבוערה, והיא
 רצפה: **מג במרפבת המשנה**. השניה
 למרפבתו, המהלכת אצל שלו: **אברך**.
 כתרגומו דין אבא למלכא. רף בלשון ארמי
 מלך. בהשותפין (בבא בתרא ד 6) לא ריכא ולא
 בר ריכא. ובדברי אנדה דרש ר' יהודה
 אברך זה יוסף שהוא אב בחכמה ורף
 בשנים, אמר לו רבי יוסי בן דורמסקית עד
 מתי אתה מעות עלינו את הכתובים, אין
 אברך אלא לשון ברבים, שהכל היו נכנסין

תפסיר רס"ג

עלי גמיע בלד מצר: מו) ופאן
 יוסף אבן ת'לאתיין סנה. חין
 וקף בין ידי פרעון מלד מצר.
 ולמא כרג מן בין ידיה. טאף
 גמיע בלד מצר: מז) ואנבתת
 אלארץ. פי סבע סני אלשבע.
 מל אלמכיאזין: מח) פגמע
 באקי טעאם אלסבע אלסנין.
 אלתי כאנת פי בלד מצר.
 וגעלה פי קראתא. געל טעאם
 ציאע כל קריה אלתי תואליהא
 פי וסטהא: מט) פגמע יוסף מן

לְאִשָּׁה וַיֵּצֵא יוֹסֵף עַל-

אֶרֶץ מִצְרַיִם: וקרא פרעה שום

יוסף גברא דמטמרן גלין ליה. ויהב ליה
 ית אסנת. בת פוטיפרע. רבא דאון
 לאתו. ונפק יוסף שליט על ארעא

דמצרים: מו) ויוסף בן-שלשים

שנה בעמדו לפני פרעה

מלך-מצרים ויצא יוסף

מלפני פרעה ויעבר בכל-

אֶרֶץ מִצְרַיִם: ויוסף בר תלתין שנין. בד קס. קדם פרעה מלכא

דמצרים. ונפק יוסף מן קדם פרעה. ועבר בכל ארעא דמצרים:

וַתַּעַשׂ הָאָרֶץ בְּשִׁבְעַ שְׁנֵי הַשָּׁבַע

בספרי תימן

לקמצים: וכנשו דיירי ארעא. בשבע שני שבועא. עבורא

לאוצרין: מח) ויקבץ את כל-אכל שבע שנים

אשר היו בארץ מצרים ויתן-אכל בערים

אכל שדה-העיר אשר סביבתיה נתן בתוכה:

וכנש. ית כל עבור שבע שניא. דהואה בארעא דמצרים. ויהב עבורא

בקרויא. עבור חקל קרתא. דבסחרנהא יהב בגוה: מט) ויעבר

יוסף בר כחול היס הרבה מאד עד כי חדל

— כס"י —

בתוכה. שכל ארץ וארץ מעמדת פירותיה
 ונותנין בתבואה מעפר המקום ומעמיד את
 התבואה מליקב: מט עד כי חדל לספר.
 עד כי חדל לו הסופר לספר, והרי זה

למשבב זכר: מו) ותעש הארץ. כתרנומו.
 ואין הלשון נעקר מלשון עשייה: לקמצים.
 קומץ על קומץ. יד על יד היו אוצרים:
 מח) אכל שדה העיר אשר סביבתיה נתן

תפסיר רס"ג

אלבד. שביה כרמל אלבחר
 כתיר גדא. חתי אנתהי מן אן
 יחציה ממא לא אחצא לה:
 (נ) וולד ליוסף אבנאן. קבל אן
 תדכיל סנה אלגוע. אלדי
 ולדתהמא לה אסנת. אבנה
 פוטיפרע אמאם און: נא) פסמי
 אלבכר מנשה. קאל אן אללה
 קד אנסאני גמיע שקאי. ומא
 כאן מנה פי בית אבי: נב) וסמי
 אלתיאני אפרים. קאל אן
 אללה אנמאני פי בלד צעפי:
 (ג) תם פנית. סבע סני
 אלשבע. אלדי כאן פי בלד
 (מצר: נד) ובדאת סבע סני
 אלגוע אן תגי. כמא קאל יוסף.

לְסֹפֵר בֵּי-אֵין מִסְפָּר: וּכְנֹשׁ
 יוֹסֵף עֲבוּרָא. כְּחֹלָא דִּימָא סְגִי לַחֲדָא.
 עַד־ דְּפִסֵּק מִלְּמִנִּי אָרִי לִית מְנִין:
 וְלִיוֹסֵף יֶלֶד שְׁנַי בָּנִים
 בְּטָרַם תְּבוּא שְׁנַת הָרֵעַב
 אֲשֶׁר יִלְדָה-לוֹ אִסְנַת בַּת-
 פּוּטִיפְרֵעַ כְּהֵן אֹזֶן: וְלִיוֹסֵף
 אֶת־יְלִידוֹ תְרִין בָּנִין. עַד לָא עֲלַת שְׁתָּא
 דְּכַפְנָא. דִּילִידַת לִיה אִסְנַת. בַּת
 פּוּטִיפְרֵעַ רְבָא דְאֹזֶן: וַיִּקְרָא
 יוֹסֵף אֶת-שֵׁם הַבְּכוֹר
 מְנַשֶּׁה בֵּי-נְשָׁנֵי אֱלֹהִים

אֶת-כָּל עַמְלֵי וְאֵת כָּל-בֵּית אָבִי: וַיִּקְרָא יוֹסֵף. יֵת
 שׁוֹם בּוֹכְרָא מְנַשֶּׁה. אָרִי אַנְשִׁינֵי יֵי יֵת כָּל עַמְלֵי. וְיֵת כָּל בֵּית אָבִי:
 וְאֵת שֵׁם הַשְּׁנַי קָרָא אֶפְרַיִם בֵּי-הַפְּרָנֵי
 אֱלֹהִים בְּאֶרֶץ עֲנִי: וְיֵת. שׁוֹם תְּנִינָא קָרָא אֶפְרַיִם. אָרִי
 אֶפְשִׁנֵי יֵי בְּאֶרֶע שְׁעֵבוּדֵי: (רביעי) וְתַכְלִינָה שְׁבַע שְׁנַי
 הַשְּׁבַע אֲשֶׁר הָיָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: וּשְׁלִימָא. שְׁבַע שְׁנַי
 שְׁבַעא. דְּהוּאָה בְּאֶרֶע דְּמִצְרַיִם: וְתַחְלִינָה שְׁבַע שְׁנַי
 הָרֵעַב לָבוּא כְּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיְהִי רָעַב בְּכָל

— רס"י —

מקרא קצר: בי אין מספר. לפי שאין מספר, שנת הרעב. מכאן שאסור לאדם לשמש
 ודרי פי משמש בלשון דהא: כ בטרם תבוא

משתו בשני רעבון:

תפסיר רס"ג

פכאן גוע פי גמיע אלבלדאן. ופי גמיע בלד מצר כאן טעאם: (נה) פלמא גאע אהל בלד מצר. צרד' אלקום אלי' פרעון בסבב אלטעאם. פקאל להם אמצו אלי' יוסף. מא קאל לכם אצנעוה: (נו) ולמא אנבסט אלגוע עלי' וגה אלארץ'. פתח יוסף גמיע מא פיה ואמאר אלמצריון. ואשתד' אלגוע פי גמיע בלד מצר: (נו) וכתיר מן אהל אלבלדאן גאו אלי' מצר.

הארצות ובכל-ארץ מצרים היה לחם: ושריאה.
 שבע שני כפנא למית. כמא דאמר יוסף. והוה כפנא בכל ארעתא. ובכל ארעא דמצרים הוה לחמא:
והרעב כל-ארץ מצרים ויצעק העם אל-פרעה ללחם ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל-יוסף

אשר-יאמר לכם תעשו: וכפינת כל ארעא דמצרים. וצוח עמא. קדם פרעה על לחמא. ואמר פרעה לכל מצראי איזילו לות יוסף. דיימר לבון תעבדון: **והרעב היה על כל-פני הארץ ויפתח יוסף את-כל אשר בהם וישבר למצרים ויחזק הרעב בארץ מצרים:** וכפנא הוה. על כל אפי ארעא. ופתח יוסף. ית כל אוצריא דבהון עבורא וזבין למצראי. ותקיף כפנא בארעא דמצרים: **וכל הארץ באו**

————— רס"י —————

ונמות: **ו על כל פני הארץ.** מי הם פני הארץ, אלו העשירים: **את כל אשר בהם.** כתרוממו די בהון עבורא: **וישבר למצרים.** שבר לשון מכר ולשון קנין הוא. כאן משמש לשון מכר, (לכנ מג 3) שברו לנו מעט אכל לשון קנין. ואל תאמר אינו כי אם בתבואה, שאף ביין ודלל מצינו (ישעי 56) ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין ודלל: **וכל הארץ באו מצרימה לשבר**

וכתבואה כל ארץ מצרים. שהרקיבה תבואתם שאצרו חוץ משליוסף: **אשר יאמר לכם תעשו.** לפי שהיה יוסף אומר להם שימולו, וכשבאו אצל פרעה ואומרים כך הוא אומר לנו, אמר להם למה לא צברתם בר, והלא הכריזו לכם ששני הרעב באים, אמרו לו אספנו הרבה והרקיבה, אמר להם אם כן כל אשר יאמר לכם תעשו. הרי גזר על התבואה והרקיבה, מה אם יגזור עלינו

תפסיר רס"ג

ימתארו מן יוסף אד' אשתו אלגוע פי בלדאנהם: מב א) פסמע יעקוב. אן אלמירה (ניא: אלמירה) מוגודה במצר. פקאל לבניה. לא תתואנו: ב) קאל הודיא קוד סמעת אן אלמירה מוגודה במצר. אנחדרו אליה ואתארו לנא מנהא. ונחיא ולא נמות: ג) פאנחדרו אכזה יוסף עשרה. לימתארו ברא מן

מִצְרַיִם לְשׁוּבַר אֶל-יוֹסֵף
כִּי-חָזַק הָרֶעִב בְּכָל-

הָאָרֶץ: וְכָל דְּיָרִי אֶרְעָא אָתוּ
לְמִצְרַיִם. לְמִזְבֵּן עֲבוּרָא מִן יוֹסֵף. אָרִי
תְּקִיף כִּפְנָא בְּכָל אֶרְעָא:

מִבְּ * וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ-
שׁוּבַר בְּמִצְרַיִם וַיֹּאמֶר

יַעֲקֹב לְבָנָיו לְמָה תִּתְרָאוּ:
וַחֲזָא יַעֲקֹב. אָרִי אֵית עֲבוּר מִזְבֵּן

בְּמִצְרַיִם. וַאֲמַר יַעֲקֹב לְבָנָיו. לְמָה תִּתְחַזֹּן: ב * וַיֹּאמֶר הִנֵּה

שָׁמַעְתִּי כִּי יֵשׁ-שׁוּבַר בְּמִצְרַיִם רְדוּ-שָׁמָּה

וּשְׁבֵרוּ-לָנוּ מִשָּׁם וְנַחֲיָה וְלֹא נָמוּת: וַאֲמַר. הָא

שָׁמַעִית. אָרִי אֵית עֲבוּר מִזְבֵּן בְּמִצְרַיִם. חוּתוּ לְתַמָּן וּזְבוּנוּ לְנָא מִתַּמָּן.

וְנַחֲיָה וְלֹא נָמוּת: ג * וַיֵּרְדוּ אַחֵי-יוֹסֵף עִשְׂרָה לְשׁוּבַר בָּר

— רס"י —

נראה כפשוטו למה תתראו, למה יהיו הכל מסתכלין בכם ומתמיהים בכם שאין אתם מבקשים לכם אכל בטרם שויכלה מה שבדדכם. ומפי אחרים שמעתי שהוא לשון כחישה, למה תהיו כחושים ברעב. ודומה לו (משלי יא כה) ומרנה גם הוא יורא: ז רדו שמה. ולא אמר לכו, רמו למאתים ועשר שנים שגשתעבדו למצרים, כמנן רד"ו: ג וירדו אחי יוסף. ולא כתב בני יעקב, מלמד שהיו מתחרטים במכירתו ונתנו לבם להתנהג עמו באהבה ולפדותו בכל ממון שיפסקו עליהם: עשרה. מה תלמוד לומר,

אל יוסף. (סרסוה ופרשהו וכל הארץ באו מצרים אל יוסף). אם תפרשהו פסדרו היה צריך לכתוב לשבור מן יוסף:

מב וירא יעקב כי יש שובר במצרים. ומדיכן ראה, והלא לא ראה אלא שמע. שנאמר (לכל זכ ז) הנה שמעתי וגו', ומדו וירא ראה באספקלריא שלקדש שעדין יש לו שבר סבר במצרים. ולא היתה נבואה ממש להודיעו בפרוש שזה יוסף: למה תתראו. למה תראו עצמכם בפני בני ישמעאל ובני עשו פאלו אתם שבעים, שבאותה שעה עדין היה להם תבואה. [ולי

תפסיר רס"ג

מצר: ד) ובנימין אחי יוסף. לם יבעתה יעקוב מע אכזתה. לאנה קאל. פילא תלחקה אלמנייה: ה) פלמא דכילו בני אסראיל. לימתארו פי מא בין אלדאכילין. אד' כאן אלגוע פי בלד כנעאן: ו) ויוסף. הו סלטאן אלבלד. והו ממיר לגמיע קומה. פגאו אכזתה. פסגדו לה עלי וגוהם עלי אלארץ: ז) פראי יוסף. אכזתה ואת'בתהם. ותנפר עליהם ופלמיהם בצעובה. וקאל להם מן אין

ממצרים: ונחתו אחי יוסף עסרא.

למזבן עבדא ממצרים: ד) **ואת-**

בנימין אחי יוסף לא-שלח

יעקב את-אחיו כי אמר

פן-יקראנו אסון: וית בנימין

אחיה דיוסף. לא שלח יעקב עם אחיה.

ארי אמר. דלמא יערעניה מותא:

ה) **ויבאו בני ישראל לשבר**

בתוך הבאים פי-היה

הרעב בארץ כנען: ואתו בני ישראל. למזבן עבדא בגו

עליא. ארי הוה כפנא בארעא דכנען: ד) **ויוסף הוא השליט**

על-הארץ הוא המשביר לכל-עם הארץ

ויבאו אחי יוסף וישתחוּ-לו אפים ארעה: ויוסף.

הוא שליט על ארעא. הוא מזבין עבדא לכל עמא דארעא. ואתו אחי

יוסף. וסגידו ליה על אפיהון על ארעא: **וירא**

יוסף את-אחיו ויברם ויתנבר אליהם וידבר

— רס"י —

אביהם שלא יתראו בלם בפתח אחד אלא שיכנס כל אחד בפתחו, כדי שלא תשלט בהם עין הרע שבלם נאים וכלם גבורים: נפי הוי כרענ. מוסב על הכאים, פי הוי כרענ דלחן פנשו וכיו דאים כרענ פניו מוסב: ו) **וישתחוּ לו אפים.** נשתחוּ לו על פניהם, וכן כל השתחוואה פשוט ידים ורגלים היא: ז) **ויתנבר אליהם.** נעשה להם כנכרי בדברים, לדבר קשות:

והלא כתיב (פסוק ז) ואת בנימין אחי יוסף לא שלח, אלא לענין האהדה היו חלוקין לעשרה, שלא היתה אהבת כלם ושנאת כלם שדה לו, אבל לענין לשבור בר כלם לב אחד להם: ד) **פן יקראנו אסון.** ובבית לא יקראנו אסון, אמר רבי אלעזר בן יעקב מפאן שהשטן מקטרג בשעת הספדה: ה) **בתוך הבאים.** מטמינין עצמן שלא יפירום, לפי שצוה להם

תפסיר רס"ג

גיתם. קאלו. מן בלד פנעאן נמתאר טעאמא: ח) ואת'בת יוסף אכ'יתה מחקקא. והם לא ית'בתוה: ט) ולמא ד'כר אלאחלאם. אלתי ראחא להם. קאל להם אנתם גואסיס. ואנמא גיתם לתנצ'רו כ'כר אלבלד: י) קאלו לה לא יא ס'ידי יא) ונחן כלנא בני רגל ואחד. ונחן ת'קאת. מא פאן

אתם קשות ויאמר אלהם
מאין באתם ויאמרו מארץ
כנען לשבר-אכל: וחזא יוסף.
ית אחוהי ואשתמודענון. וחשיב מא
דימליל עמהון ומליל עמהון קשיין.
ואמר להון מנן אתיתון. ואמרו מארעא
דכנען למזבן עבדא: ח) ויכר יוסף
את-אחיו והם לא הכרהו:

ואשתמודע יוסף ית אחוהי ואנון לא אשתמודעוהי: ט) ויכר
יוסף את החלמות אשר חלם להם ויאמר
אלהם מרגלים אתם לראות את-ערות הארץ
באתם: ואדכר יוסף. ית חלמיא. דההו חלים להון. ואמר להון
אלילי אתון. למחזי. ית בדקה דארעא אתיתון: ז) ויאמרו אליו
לא אדני ועבדיך באו לשבר-אכל: ואמרו ליה לא
רבוני ועבדך אתו למזבן עבדא: ז) כלנו בני איש-אחד

• רס"י •

(ויקרא כ יח) את מקורה הערה, וכמו
(יחזקאל טז ז) ערום ועריה. וכן כל ערוה
שבמקרא לשון גלוי. ותרגום אנקלוס בדקא
דארעא, כמו (מלכים ז' יז ו) ב'דק הבית,
רעוע הבית, אבל לא דקדק לפרשו אחר
לשון המקרא: י לא אדני. לא תאמר בן
שהרי עבדיך באו לשבר אכל: יא כלנו בני
איש אחד נחנו. נענצה בהם רוח הקדש
ובכלוהו עמהם שאף הוא בן אביהם:

ח) ויכר יוסף וגוי. לפי שהניחם חתומי זקן:
והם לא הכרהו. שיצא מאצלם בלא
חתומת זקן, ועכשיו בא בחתימת זקן. ומדרש
אגדה ויכר יוסף את אחיו כשנמסרו בידו
הכיר שהם אחיו ורחם עליהם, והם לא
הכירוהו כשנפל בגדם לנהוג בו אחוה:
ט) אשר חלם להם. עליהם, וידע שנתקיימו.
שהרי השתחוו לו: ערות הארץ. גלוי
הארץ, מדיכן היא נוחה לכבש, כמו

תפסיר רס"ג

קט עבידך גואסיסא: יב) קאל
 להם לא. בל אנמא גיתם
 לתנצרו כיבר אלבלד: יג)
 קאלו נחן עבידך אתני עשר
 אד. בני רגל ואחד פי בלד
 פנעאן. ואצג'רנא אליום ענד
 אבינא. וואחד מפקוד: יד) קאל
 להם יוסף. הו מא קלת לכם
 אנכם גואסיס: טו) בהדיה
 אלכ'לה תמתחנן. חידה פרעון

נחנו בנים אנחנו לא-הין
 עבדיך מרגלים: כולנא. בני
 גברא חד נחנא. פיוני אנחנא. לא הו
 עבדך אלילי: יב ויאמר אליהם
 לא פי-ערות הארץ באתם
 לראות: ואמר להון. לא. אלהין
 בדקה דארעא אתיתון למחזי:
 יג ויאמרו שנים עשר

עבדיך אחים | אנחנו בני איש-אחד בארץ
 כנען והנה הקטן את-אבינו היום והאחד
 איננו: ואמרו. תרי עסר עבדך אחין אנחנא. בני גברא חד בארעא
 דכנען. והא זעירא עם אבונא יומא דין. וחד ליתוהי: יד ויאמר
 אליהם יוסף הוא אשר דברתי אלכם לאמר
 מרגלים אתם: ואמר להון יוסף. הוא. דמלילית עמכון.
 למימר אלילי אתון: טו בזאת תבחנו חי פרעה אם-

— רס"י —

פשוטו. ומדרשו אמר להם ואלו מצאתם
 אותו ויפסקו עליכם ממון הרבה תפדוהו.
 אמרו לו הן. אמר להם ואם יאמרו לכם
 שלא יחזירוהו בשום ממון מה תעשו. אמרו
 לו לכך באנו להרוג או להרג. אמר להם
 הוא אשר דברתי אליכם להרוג בני העיר
 באתם. מנחש אני בגביע שלי ששנים מכם
 יחזירוהו כרך גדול שלשכם: טו חי פרעה.
 אם יחיה פרעה. שהיה נשבע לשקר. היה

בנים. אמתים, כמו (שמות י כט) בן דברת.
 (מדבר כז ז) בן בנות צלפחד דוברות. (ישעי
 טו) ועברתו לא בן בדיו: יב פי ערות הארץ
 באתם לראות. שהרי נכנסתם בעשרה
 שערי העיר, למה לא נכנסתם בשער אחד:
 יג ויאמרו שנים עשר עבדיך וגו'. ובשביל
 אותו אחד שאינו נתפורנו בעיר לבקשו:
 יד הוא אשר דברתי. הדבר אשר דברתי
 שאתם מרגלים הוא האמת והנכון. והו לפי

תפסיר רס"ג

תִּצְאוּ מִזֶּה כִּי אִם-בָּבֹא

אֲחֵיכֶם הַקָּטָן הִנֵּה: בְּדֹא

תִּתְבַּחְרוּן. חַיִּי פְרַעָה אִם תִּפְקֹון מִכָּא.

אֱלֹהִין בְּמִיתִי, אֲחוּכוֹן זְעִירָא הֲלָכָא:

שְׁלַחוּ מִכֶּם אֶחָד וַיִּקַּח

אֶת-אֲחֵיכֶם וְאֶתֶם הֵאסְרוּ

וַיִּבְחָנוּ דְבָרֵיכֶם הָאֵמֶת

אֲתָכֶם וְאִם-לֹא חַי פְרַעָה

כִּי מְרַגְלִים אַתֶּם: שְׁלַחוּ מִנְכוֹן

חַד וַיְדַבֵּר יֵת אֲחוּכוֹן, וְאֶתוֹן תִּתְאָסְרוּן.

וַיִּתְבַּחְרוּן פִּתְגָמִיכוֹן. הַקְּשׁוּט אֶתוֹן אֲמַרִין. וְאִם לֹא, חַיִּי פְרַעָה, אָרִי

אֱלִילִי אֶתוֹן: וַיֵּאָסֶף אֶתֶם אֶל-מִשְׁמַר שְׁלֹשֶׁת

יָמִים: וּכְנֹש יִתְהוֹן לְבֵית מִטְרָא, תִּלְתָּא יוֹמִין: וַיֵּאמֶר

אֲלֵהֶם יוֹסֵף בֵּינֵם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עָשׂוּ וַחֲיוּ אֶת-

הָאֱלֹהִים אֲנִי יֵרָא: וַאֲמַר לְהוֹן יוֹסֵף בְּיוֹמָא תִּלְתִּיתָאָה. דָּא

עֲבִידוּ וְאֶתְקִימוּ, מִן קָדָם יי אָנָּא דְחִיל: חַמִּישִׁי אִם-כְּנִים

אַתֶּם אֲחֵיכֶם אֶחָד יֵאָסֶר בְּבֵית מִשְׁמַרְכֶם

• כִּשׁ"י •

נשבע בחיי פרעה: אם תצאו מזה. מן בלשון תמיה. ואם לא תביאוהו, חי פרעה כי המקום הזה: טו האמת אתכם. אם אמת מרגלים אתם: י משמר. בית האסורים: אתכם. לפיכך ה"א נקוד פתח שהוא כמו יט בבית משמרכם. שאתם אסורים בו

זולק הדקדוק: טו האמת אתכם. לחוד והה"א נקודה בפתח (מהר"ם). וצריך עיון: י ויאסף אתם אל-משמר. אתם טפחא, משמר אתנחא, שלשת טפחא. כ"ה בכל התיגאן:

תפסיר רס"ג

ואנתם אמצו ודון. מירד' קות
מנאזלכם: (כ) ואיתו באכיפם
אלאצגיר אליי. חתי' יתחקק
כלאמכם ולא תהלכו. פצנעו
פד'אד: כא) תים קאל בעצ'הם
לבעץ. לכנא את'מין פי
אכינא. אלד'י ראינא נפסה פי
שדה. יתצ'דע אלינא ולם נקבל
מנה. לדאלד נאלתנא תדיה
אלש'דה: (כב) פאגאבדם ראובן
קאילא. אלם אקל לכם לא

וְאַתֶּם לְכוּ הִבִּיאוּ שֶׁבֶר
רְעִבּוֹן בְּתִיכֶם: אִם בְּיוֹנֵי אֶתּוֹן.
אֲחוּבוֹן חֵד. יתאַסר בבית משרתכון.
ואתון איזילו אובילו. עבדא דחסיר
בבתיכון: כ וְאֶת־אֲחִיכֶם הַקָּטָן
תְּבִיאוּ אֵלַי וַיֵּאמְרוּ
דְּבָרֵיכֶם וְלֹא תָמוּתוּ
וַיַּעֲשׂוּ־כֵן: וַיֵּת אֲחוּבוֹן זְעִירָא תִיתוֹן

לוֹתִי. וַיִּתְּהַמְנוּן פִּתְגָמִיכוֹן וְלֹא תָמוּתוֹן. וְעַבְדוֹ כֵּן: כא וַיֵּאמְרוּ
אִישׁ אֶל־אָחִיו אָבֶל אֲשָׁמִים | אֲנַחְנוּ עַל־אָחִינוּ
אֲשֶׁר רָאִינוּ עָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְנוּ אֵלֵינוּ וְלֹא
שָׁמַעְנוּ עַל־כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַעֲרָה הַזֹּאת: וַיֵּאמְרוּ
גְּבַר לְאַחוּהִי. בְּקוּשָׁא חִיִּיבִין אֲנַחְנָא עַל אֲחוּנָא. דְּחֻזִּינָא. בְּעַקַּת
נַפְשִׁיהּ. כִּד הָוָה מִתְחַנֵּן לָנָא וְלֹא קִבִּילָנָא מִנִּיהּ. עַל כֵּן אֶתְתַּ לָּנָא.
עַקְתָּא הָדָא: כב וַיַּעַן רְאוּבֵן אֶתֶם לֵאמֹר הֲלוֹא
אֲמַרְתִּי אֵלֵיכֶם | לֵאמֹר אֶל־תַּחֲטְאוּ בִּילְד וְלֹא

— רס"ג —

עכשיו: ואתם לכו הביאו. לבית אביכם: (מ"א ח כו) יאמן נא דברך: כא אבל. פתרגומו
שבר רעבון בתיכם. מה שקניתם לרעבון בקושטא. וראיתי בבראשית רבה (ל ט) לישנא דרומאה היא אבל ברם: באה
ויתקומו. כמו (במדבר כ כב) אמן אמן, וכמו אלינו. טעמו בפ"ת, לפי שהוא בלשון עבר

זולק הדקדוק: כא בהתחננו אלינו. רפה הנו"ן והיה ראוי להדגש והוא קרוב לענין תחנה
ובקשה, והשוא שתחת הנו"ן נע (מהר"ם): כב אל תחטאו בילד. תרגום שלנו לא תחטון. שינה
כאן מהנהוג לתרגם לשון חטא חוב. כי לשון זה יש בו ג"כ לשון חטא כפשוטו. וכמו שמצינו
ג"כ בתרגום נקט לשון חטא דחיל חטאין. ויש בו ג"כ לשון חסרון כדרז"ל ודייקי צרת נפשו:

תפסיר רס"ג

שִׁמְעֵתֶם וְגַם־דָּמוֹ הִנֵּה**נִדְרָשׁ:** וְאֲתִיב רְאוּבֵן יִתְהוֹן לְמִימֵר.הֲלֹא אֲמַרִית לְכוּן לְמִימֵר. לֹא תַחֲטוּן
בְּעוֹלִימָא וְלֹא קִבִּילְתוּן. וְאִי דְמִיָּה הָא

מִתְבַּעֵי: כַּג וְהֵם לֹא יִדְעוּ כִּי

שִׁמְעֵ יוֹסֵף כִּי הַמְּלִיץ**בֵּינְתֶם:** וְאֲנוּן לֹא יִדְעִין. אֲרִי שָׁמַע

יוֹסֵף. אֲרִי מִתּוֹרְגָמֵן הָהּ בֵּינֵיהוֹן:

וַיֹּסֵב מֵעֲלֵיהֶם וַיִּבְדַּךְ וַיֵּשֶׁב אֲלֵהֶם וַיְדַבֵּר**אֲלֵהֶם וַיִּקַּח מֵאֲתָם אֶת־שִׁמְעוֹן וַיֹּאסֶר אֹתוֹ****לְעֵינֵיהֶם:** וְאִסְתַּחַר מִלּוֹתְהוֹן וּבִכָּא. וְתַב לּוֹתְהוֹן וּמִלִּיל עֲמַהוֹן.

וּדְבַר מִלּוֹתְהוֹן יֵת שִׁמְעוֹן. וְאִסֵּר יִתִּיה לְעֵינֵיהוֹן: כַּה וַיֵּצֵן יוֹסֵף

וַיִּמְלֹאוּ אֶת־כְּלֵיהֶם בָּרֶךְ וּלְהַשִּׁיב כֶּסֶפֵיהֶם אִישׁ**אֶל־שִׁקּוֹ וְלָתֵת לָהֶם צֵדָה לְדַרְךָ וַיַּעַשׂ לָהֶם****כֶּן:** וּפְקִיד יוֹסֵף. וּמְלוֹ יֵת מְנִיהוֹן עֲבוּרָא. וּלְאֲתָבָא כֶּסֶפֵיהוֹן גְּבַר

— כַּס"י —

שְׂכָר בָּאָה, וְתַרְגוּמוֹ אֶתֵת לָנָא: כַּג וְגַם

דָּמוֹ. אֵתִין וְגַמִּין רַבּוּיִין, דָּמוֹ וְגַם דָּם הַזֶּקֶן:

כַּג וְהֵם לֹא יִדְעוּ כִּי שׁוֹמֵעַ יוֹסֵף. מִכִּין

לְשׁוֹנָם וּבְפָנָיו הָיוּ מְדַבְּרִים כֶּן: כִּי הַמְּלִיץ

בֵּינְתֶם. כִּי כְּשֶׁהָיוּ מְדַבְּרִים עִמּוֹ הָיָה הַמְּלִיץ

בֵּינֵיהֶם, הַיּוֹדֵעַ לְשׁוֹן עֲבָרֵי וְלְשׁוֹן מִצְרַיִם, וְהָיָה

מְלִיץ דְּבָרֵיהֶם לְיוֹסֵף וְדְבָרֵי יוֹסֵף לָהֶם, לְכַף

הָיוּ סְבוּרִים שְׂאִין יוֹסֵף מְכִיר בְּלְשׁוֹן עֲבָרֵי:

לְעֵינֵיהֶם. לֹא אָסְרוּ אֵלָא לְעֵינֵיהֶם, וּפִיּוֹן

וְהָיָה מִלּוֹתְהוֹן וּבִכָּא. וְתַב לּוֹתְהוֹן וּמִלִּיל עֲמַהוֹן.

וּדְבַר מִלּוֹתְהוֹן יֵת שִׁמְעוֹן. וְאִסֵּר יִתִּיה לְעֵינֵיהוֹן: כַּה וַיֵּצֵן יוֹסֵף

וַיִּמְלֹאוּ אֶת־כְּלֵיהֶם בָּרֶךְ וּלְהַשִּׁיב כֶּסֶפֵיהֶם אִישׁ

אֶל־שִׁקּוֹ וְלָתֵת לָהֶם צֵדָה לְדַרְךָ וַיַּעַשׂ לָהֶם

כֶּן: וּפְקִיד יוֹסֵף. וּמְלוֹ יֵת מְנִיהוֹן עֲבוּרָא. וּלְאֲתָבָא כֶּסֶפֵיהוֹן גְּבַר

וְהָיָה מִלּוֹתְהוֹן וּבִכָּא. וְתַב לּוֹתְהוֹן וּמִלִּיל עֲמַהוֹן.

וּדְבַר מִלּוֹתְהוֹן יֵת שִׁמְעוֹן. וְאִסֵּר יִתִּיה לְעֵינֵיהוֹן: כַּה וַיֵּצֵן יוֹסֵף

וַיִּמְלֹאוּ אֶת־כְּלֵיהֶם בָּרֶךְ וּלְהַשִּׁיב כֶּסֶפֵיהֶם אִישׁ

אֶל־שִׁקּוֹ וְלָתֵת לָהֶם צֵדָה לְדַרְךָ וַיַּעַשׂ לָהֶם

זוֹלָק הַדְּקָדוּק: כַּד וַיֹּאסֶר אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם. פ"א הפעל בשוא וסגול (מהר"ם):

תפסיר רס"ג

פְּצִיתֵהֶם כֹּל רֶגֶל אֱלֹהֵי גֹדְלָקָה. וְאֶעֱטוּ זָאדָא לְלִטְרִיק פִּלְמָא צָנַע בְּהֶם פְּדִיאָד: כו) חֲמָלוּ מִירְתֵהֶם עֲלֵי חֲמִירָהֶם. וּמְצִוּ מִן תַּיִם: כז) תַּיִם פֶּתַח אֲחֻדָּה־מָא גֹדְלָקָה. לִיטְרַח קֵתָא. לְחֻמְאָרָה פִּי אֲלֻמְבִּית. פְּרָאִי פְּצִיתָה. פְּאָדִיא בְּהָא פִּי וְעֵאִיה: כח) פְּקָאֵל לְאֲכִזְתָּה קֹד רִדְת פְּצִיתֵי. וְאָדִיא בְּהָא פִּי וְעֵאִי. פְּנִפְרֵת קְלוּבָהֶם. וְזַעְגוּ כֹל וְאֲחֻד מֵע אֲכִיָּה קֵאִילִין. מָא דִּיא צָנַע אֲלִלָה לְנָא: כט) וְגָאוּ. אֱלֹהֵי יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אֱלֹהֵי בְּלָד פְּנַעְאָן.

לְשִׁקְיָה. וּלְמַתָּן לְהוֹן. זְוֹדִין לְאֹרְחָא.

וְעֵבֵד לְהוֹן בֶּן: ❀ חֲמִירָה־בְּסִפְרֵי תַיִמִן ❀

כֹּו וַיִּשְׂאוּ אֶת־שִׁבְרָם עַל־
חֲמִירָהֶם וַיִּלְכוּ מִשָּׁם: וּנְטְלוּ
יָת עֲבוּרָהוֹן עַל חֲמִירָהוֹן. וְאִזְלוּ מִתַּמָּן:
כֹּו וַיִּפְתַּח הָאֶחָד אֶת־שִׁקּוֹ
לְתֵת מִסְפּוֹא לְחֲמָרוֹ
בַּמָּלוֹן וַיֵּרָא אֶת־כֶּסֶפוֹ
וְהִנֵּה־הוּא בְּפִי אֲמַתְחָתוֹ:
וּפְתַח חֵד יָת שִׁקְיָה. לְמַתָּן
כְּסָתָא. לְחֲמִירָה בְּבֵית מְבָתָא. וְחֻזָּא יָת

כְּסִפְיָה. וְהָא הוּא בְּפּוֹם טוּעֵנִיָּה: כֹּו וַיֹּאמֶר אֶל־אָחִיו הוֹשֵׁב
כְּסִפֵּי וְגַם הִנֵּה בְּאֲמַתְחָתִי וַיַּעַצ לִבָּם וַיִּחַרְדּוּ
אִישׁ אֶל־אָחִיו לֵאמֹר מַה־זֹּאת עָשָׂה אֱלֹהִים
לָנוּ: וַאֲמַר לְאָחוּהִי אֲתַתֵּב כְּסִפֵּי. וְאָף הָא בְּטוּעֵנִי. וּנְפַק מִדַּע לְבַהוֹן.
וְתוּהוּ. גְּבַר בְּאָחוּהִי לְמִימַר. מָא דָּא. עֵבֵד יֵי לְנָא: כֹּט וַיָּבֵאוּ אֶל־
יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אֲרִצָּה פְּנַעֲן וַיִּגִּידוּ לוֹ אֵת כָּל־
הַקִּרְת אַתָּם לֵאמֹר: וְאָתוּ. לְוֹת יַעֲקֹב אָבוּהוֹן לְאֲרַעָא

— כֹּט —

בְּאֲמַתְחָתִי. גַּם הַכֶּסֶף בּוֹ עִם הַתְּבוּאָה:
מַה זֹּאת עָשָׂה אֱלֹהִים לָנוּ. לְהִבְיָאָנוּ
לְיַד עֲלִילָה זֹו שְׁלֵא הוֹשֵׁב אֵלָא לְהַתְּעוּלָל
עֲלֵינוּ:

שִׁנְצָאוּ הוֹצִיאוּ וְהֶאֱכִילוּ וְהִשְׁקָהוּ: כֹּו וַיִּפְתַּח
הָאֶחָד. הוּא לְוֵי שְׁנִשְׂאָר יְחִיד מִשְׁמַעוֹן בֶּן
זוּגוֹ: בַּמָּלוֹן. בְּמִקּוֹם שְׁלֵנוּ בְּלִילָה:
אֲמַתְחָתוֹ. הוּא שִׁקְיָה: כֹּט וְגַם הִנֵּה

תפסיר רס"ג

פאכ'ברוה. בגמיע מא נאלהם קאליון: (ל) אן אלרגל סייד אלבלד כאטבנא בצעוובה. ואתהמנא בגסאסה' אלבלד: לא) פקלנא לה נחן תקאת. למ נכון קט גואסיס: לב) ונחן אתני עשר אד' בני אבינא. אחדנא מפקוד. ואלאצג'ר ענד אבינא. אליוס פי בלד פנעאן: לג) פקאל לנא. בכ'לה אעלם. אנכס תקאת דעו ענדי ואחד מנכס. וכד'ז קות מנאזלכס ואמצ'ז: לד) ואיתוני באכיכס אלאצג'ר. חתי אעלם אנכס תקאת וליס בגואסיס. ואעטיכס אכיכס. ואתגרו פי אלבלד:

דכנען. וחויאו ליה. ית. כל דערעא יתהון למימר: **דְּבַר הָאִישׁ אֲדֹנָי הָאָרֶץ אֲתָנוּ קָשׁוֹת וַיִּתֵּן אֲתָנוּ כַּמְרָגָלִים אֶת־הָאָרֶץ:** מליל. גוברא רבונה דארעא. עמנא קשיין. ויהב יתנא. כמאללי ארעא: **לֹא וַנֹּאמֶר אֱלֹהֵינוּ כִּנּוּי אֲנַחְנוּ לֹא הָיִינוּ מְרָגָלִים:** ואמרנא ליה פיוני אנחנא. לא הוינא אלילי: **שְׁנַיִם־עָשָׂר אֲנַחְנוּ אַחִים בְּנֵי אָבִינוּ הָאֶחָד אֵינָנוּ וְהַקָּטָן הַיּוֹם אֶת־**

אָבִינוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: תרי עסר אנחנא. אחין בני אבונא. חד ליתוהי. וזעירא יומא דין. עם אבונא בארעא דכנען: **לֹא וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵינוּ הָאִישׁ אֲדֹנָי הָאָרֶץ בְּזֹאת אִדְעָ כִּי כִנּוּי אַתֶּם אַחִיכֶם הָאֶחָד הֵנִיחוּ אֹתִי וְאֶת־רַעְבוֹן בְּתִיכֶם קָחוּ וּלְכוּ:** ואמר לנא. גוברא רבונה דארעא. ברא אדע. ארי פיוני אתנו. אחוכון חד שבוקו לותי. וית עבורא דחסיר בבתיכון סבו ואיזילו: **לֹא וְהָבִיאוּ אֶת־אַחִיכֶם הַקָּטָן אֵלַי וְאִדְעָה כִּי לֹא מְרָגָלִים אַתֶּם כִּי כִנּוּי אַתֶּם אַת־אַחִיכֶם אֲתָן לָכֶם**

תפסיד רס"ג

(לה) פְּבִינָאֲהֶם יִפְרְגִין
 אוֹעִיתָהֶם. פֹּאדָא בְּצֶרֶה פְּצִיהִ
 כָּל רֵגֶל פִּי וְעֵאִיה. פִּלְמָא רָאוּ
 פְּצִצִיָּהֶם הֵם וְאַבְיָהֶם פִּזְעוּ
 (נ"א: פִּזְעָגוּ: לו) פִּקְאֵל לָהֶם
 יַעֲקֹב אֲבִיָּהֶם אֶת־כָּל־תְּמוּנֵי יוֹסֵף
 מִפְּקוּדֵי וּשְׁמֵעוֹן מִחֲבוּס. וּבְנִימִין
 מִטְּלוּב. עֲלִי אֲגַתְּמַעַת הַדְּיָה
 פִּלְהָא: לו) פִּקְאֵל לָהֶם רָאוּבֵן.
 תַּתְּכַל אֲבִיָּהֶם אֵן לֹם אֲגִיבָה
 אֱלִיד. אַעֲטִינִיה. וְאַנָּא אֲרִידָה
 אֱלִיד: לח) קֵאל. לֹא יִנְחָדֵר

וְאֶת־הָאָרֶץ תִּסְחָרוּ: וְאִתּוּ.
 יֵת אַחֻכּוֹן זַעֲרָא לֹותִי. וְאָדַע. אָרִי לֹא
 אֱלִילִי אֶתּוֹן. אָרִי פִינִי אֶתּוֹן. יֵת אַחֻכּוֹן
 אֶתִּין לְכוּן. וְיֵת אַרְעָא תַעֲבָדוֹן בַּה
 סְחוֹרְתָא: לז) וַיְהִי הֵם מְרִיקִים
 שִׁקִּיָּהֶם וְהִנֵּה־אִישׁ עֲרוֹר־
 כֶּסֶף בְּשִׁקּוֹ וַיֵּרְאוּ אֶת־
 עֲרוֹרוֹת כֶּסֶף־הֶם הֵמָּה
 וְאֲבִיָּהֶם וַיֵּרְאוּ: וְהוּא. אֲנוֹן

מְרִיקִין סְקִיָּהוֹן. וְהָא גָבֵר עֲרוֹר כֶּסֶף־בְּשִׁקִּיָּה. וְחֹזוּ. יֵת עֲרוֹרִי כֶּסֶף־הוֹן.
 אֲנוֹן וְאַבּוּהוֹן וּדְחִילוֹ: לד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יַעֲקֹב אֲבִיָּהֶם
 אֶתִּי שְׁבַלְתָּם יוֹסֵף אֵינְנוּ וְשִׁמְעוֹן אֵינְנוּ וְאֶת־
 בְּנֵימָן תִּקְחוּ עָלַי הֵיוּ כְּלָנָה: וְאָמַר לְהוֹן יַעֲקֹב אֲבּוּהוֹן.
 יֵתִי אֶת־בִּילְתּוֹן. יוֹסֵף לִיתּוּהִי וְשִׁמְעוֹן לֹא הוּא כָּא. וְיֵת בְּנֵימָן תַּדְּבָרוֹן.
 עֲלִי הוּאָה כְּלָהוֹן: לז) וַיֹּאמֶר רָאוּבֵן אֶל־אָבִיו לֵאמֹר
 אֶת־שְׁנֵי בְנֵי תָמִית אִם־לֹא אֲבִיאֲנוּ אֱלִיד
 תִּנָּה אֶתּוֹ עַל־יָדַי וְאֲנִי אֲשִׁיבֶנּוּ אֱלִיד: וְאָמַר
 רָאוּבֵן לְאַבּוּהִי לְמִימֵר. יֵת תִּרְיִן בְּנֵי תָמִית. אִם לֹא אִיתִינִיה לָךְ. הַב
 יֵתִיָּה עַל יָדַי. וְאַנָּא אֶתִּיבְנִיָּה לָךְ: לח) וַיֹּאמֶר לֹא־יֵרֵד בְּנֵי

— כס"י —

לִי וְאֶת הָאָרֶץ תִּסְחָרוּ. תִּסּוּבּוּ. וְכָל לְשׁוֹן
 סוֹחָרִים וְסוֹחָרָה עַל שֵׁם שְׁמַחֲזָרִים וְסוֹכְבִים
 אַחַר פִּרְקַמְטִיא: לז עֲרוֹר כֶּסֶף. קֶשֶׁר כֶּסֶף:
 לִי אֶתִּי שְׁבַלְתָּם. מְלַמֵּד שְׁחֲשָׁדֵן שְׁמָא
 הִרְגוּהוּ אוּ מְכַרְוּהוּ כִּי־וֹסֵף: שְׁבַלְתָּם.
 כָּל מִי שְׁבָנִיו אֲבוּדִים קְרוּי שְׁכּוּל:
 לֹם לֹא יֵרֵד בְּנֵי עַמְכֶם. לֹא קֶבֶל דְּבָרִיו
 שְׁלִרְאוּבֵן. אָמַר בְּכוֹר שׁוֹטָה הוּא זֶה

תפסיר רס"ג

אבני מעפם. לאן אכיה קוד
מאת. ובקי הו וחדה. פאן
ואפתה אלמניה פי אלטריק
אלדי תמציון פיה. אנולתם
שיבתי. בחסרה אלי אלתרי:
מג א) ואלגוע שדיד פי
אלבלד: ב) פלמא פרגז מן
אכל אלמירה. אלתי אתו בהא
מן מצר. קאל להם אבוהם.
ארגעו אמתארו לנא קלילא מן
אלטעאם: ג) קאל לה יהודה.
אן אלדגל נאשדנא וקאל לא

עֲמַכֶּם כִּי־אָחִיו מִתּוֹ וְהוּא
לְבַדּוֹ נִשְׂאָר וּקְרָאָהוּ אֶסּוֹן
בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ־בָהּ
וְהוֹרְדֹתֶם אֶת־שִׁיבְתֵי בִיגוֹן
שְׁאוּלָה: וְאָמַר. לָא יִיחֹת בְּרִי
עִמְכוֹן. אָרִי אָחוּהִי מִיֵּת וְהוּא בְּלַחֲדוּהִי
אֶשְׁתָּאָר. וְיַעֲרַעְנִיה מוֹתָא בְּאוֹרְחָא
דְּתַהֲכוֹן בָּהּ. וְתַחֲתוֹן יֵת סִיבְתֵי בְּדוֹנָא
לְשׂאוּל: מַג א וְהָרַעַב כָּבֵד
בְּאֶרֶץ: וְכַפְנָא תִּקִּיף בְּאַרְעָא: ב וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כָּלוּ
לֶאֱכֹל אֶת הַשֶּׁבֶר אֲשֶׁר הֵבִיאוּ מִמִּצְרַיִם
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֲבִיהֶם שִׁבוּ שִׁבְרוּ־לָנוּ
מֵעֵט־אֶכֶל: וְהָהּ. כַּד סְפִיקוּ לְמִיכַל יֵת עֲבוּרָא. דְּאִיתִיאוּ
מִמִּצְרַיִם. וְאָמַר לְהוֹן אֲבוּהוֹן. תּוּבוּ זְבוּנו לְנָא זְעִיר עֲבוּרָא:
ג וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוּדָה לֵאמֹר הֵעֵד הֵעֵד בְּנוֹ
הָאִישׁ לֵאמֹר לֹא־תֵרְאוּ פָנַי בְּלִתִּי אֲחִיכֶם

• כ"ט"י •

כאשר תם האכל הוא, ומתרגמין כד
שציאו: ג העד העד. לשון התראה, שסתם
התראה מתרה בו בפני עדים, וכן (יימיו י"ז)
העדתי באבותיכם, (שמות י"ט כ"ב) רד העד
בעם: לא תראו פני בלתי אחיכם
אתכם. לא תראוני בלא אחיכם אתכם.
ואנקלוס תרגם אלהין כד אחוכון עמכון, ושב
באור הדבר על אפנו ולא דקדק לתרגם אחר

הוא אומר להמית בניו, וכי בניו הם ולא
בני:

מג ב כאשר כלו לאכל. יהודה אמר להם
המתינו לזמן עד שתכלה פת מן הבית:
כאשר כלו. כד שציאו. והמתרגם כד
ספיקו טועה כאשר כלו הגמלים לשתות
מתרגם כד ספיקו בששתו די ספוקם הוא
גמר שתייתם. אבל זה כאשר כלו לאכול.

תפסיר רס"ג

תָּרוּ וּגְהִי אֵלֶּא וְאֲכִיכֶם מֵעַכְשָׁם:
 (ד) פֶּאֶן בְּעֵתֵת בְּאֲכִינָא מֵעֵנָא.
 אֲנַחְדֵּרנָא וְאֲמַתְרֵנָא לְךָ
 טְעָאִם: (ה) וְאֵן לִם תְּבַעְתָּה לֹא
 נְנַחְדֵּר. לֹאֵן אֶלְרָגֵל קֹאֵל לְנָא
 לֹא תָרוּ וּגְהִי אֵלֶּא וְאֲכִיכֶם
 מֵעַכְשָׁם: (ו) פֶּקֶאֵל אֶסְרָאֵל. וְלִם
 אֶסְאֵתִם לִי. וְאֲכִיבְרַתֶם אֶלְרָגֵל.
 אֵן קֹדֵ בְקִי לְכֶם אֲדָ: (ז) קֹאֵלוּ.
 אֲנָה סֹאֵל עֵנָא וְעֵן תִּיֵאֵלִידֵנָא
 קֹאֵילָא. הֵל עֵאֵד אֲבִיכֶם בְּאֲקִי

אֶתְכֶם: וְאָמַר לִיה. יְהוּדָה לְמִימַר.
 אֶסְהָדָא אֶסְהִיד בְּנָא גְבָרָא לְמִימַר לֹא
 תַחְזוֹן אֲפִי. אֶלְהִיִן בְּדִ אַחֻיכּוֹן עִמְכוֹן:
אִם-יִשְׁךָ מִשְׁלַח אֶת-
אֲחִינוּ אֶתְנוּ נִרְדָּה
וְנִשְׁבְּרָה לְךָ אֶכְל: אִם אֵיתְךָ.
 מִשְׁלַח יֵת אַחֻנָּא עִמְנָא. נִיחֻתָּ וְנִזְבָּן
 לְךָ עֵבֻרָא: **וְאִם-אֵינְךָ**
מִשְׁלַח לֹא נִרְדָּה פִי-הָאִישׁ

אָמַר אֵלֵינוּ לֹא-תֵרָאוּ פָנֵי בְלָתֵי אַחִיכֶם
אֶתְכֶם: וְאִם לֵיתְךָ מִשְׁלַח לֹא נִיחֻתָּ. אֲרִי גְבָרָא. אָמַר לְנָא לֹא
 תַחְזוֹן אֲפִי. אֶלְהִיִן בְּדִ אַחֻיכּוֹן עִמְכוֹן: **וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לְמָה**
הִרְעַתֶם לִי לְהַגִּיד לְאִישׁ הָעוֹד לָכֶם אֶח: וְאָמַר
 יִשְׂרָאֵל. לְמָא אֲבִיאִישְׁתּוֹן לִי. לְחֻוָּאָה לְגְבָרָא. הָעוֹד לְכוֹן אֶחָא:
וַיֹּאמְרוּ שְׂאוּל שְׂאֵל-הָאִישׁ לָנוּ וְלְמוֹלְדֵתָנוּ
לֵאמֹר הָעוֹד אֲבִיכֶם חֵי הַיֵּשׁ לָכֶם אֶח וְנִגְדָּ-לוֹ
עַל-פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַיְדוּעַ נִדְעַ בִּי יֹאמֶר
הוֹרִידוּ אֶת-אַחִיכֶם: וְאָמְרוּ. שְׂאֵלָא שְׂאֵיל גְבָרָא. לְנָא

— רס"ג —

לְשׁוֹן הַמִּקְרָא: זֵלְנוּ וְלְמוֹלְדֵתָנוּ. הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. עַל פִּי שְׂאֵלוֹתֵינוּ אֲשֶׁר
 לְמִשְׁפּוֹחֵתֵינוּ, וּמִדְרָשׁוֹ אֶפִּילוּ עֲצֵי עֲרִיסוֹתֵינוּ
 גָּלָה לָנוּ וְנִגְדָּ לֹא. שְׂיֵשׁ לָנוּ אֵב וְאָח: עַל פִּי
 כִּי מִשְׁמֵשׁ בְּלָשׁוֹן אִם, וְאִם מִשְׁמֵשׁ בְּלָשׁוֹן

זֶלְקֵה הַדְּקָדוּק: וַיֹּאמְרוּ שְׂאוּל-הָאִישׁ. תִּיבַת שְׂאֵל מִלְעִיל שְׂאֵל כַּמְנַהֵג (מִהַר"ם):

תפסיר רס"ג

והל בקי לָכֶם אֲדָי. פֶּאֶכְבְּרַנְאָה
עֲלֵי סְבִיל הַדְיָא אֲלֻכְלָאִם. הַל
עֲלֻמְנָא. אֲנָה סִיקוּל. אֲחֻדְרוּ
אֲכֻאֲכִם: ח) תִּם קֶאֱל יְהוּדָה
לְאִסְרָאִיל אֲבִיָּה אֲבַעְתִּי
אֲלֻגְלָאִם. מַעֲנָא וְנִקּוּם וְנִמְצִי.
וְנַחֲיָא וְלֹא נְמוּת. נַחַן וְאֲנַת
וְאֲטַפְאֲלָנָא: ט) אֲנָא אֲצִמְנָה.
מִן יָדֵי תַטְלָבָה. אִן לִם אֲתִי בַּה
אֲלִיד וְאֲצִעָה בִּין יָדִיד. כְּנַת
כִּאֲטִיָּא לָךְ טוּל אֲלֻמְאָן:
י) לֹלֵא אֲנָא תַלְבַּתְנָא. לְכַנָּא
קֹד תַרְדֵּדְנָא מְרַתִין: יא) קֶאֱל

וּלְיִלְדוּתְנָא לְמִימְרָה. הַעַד כְּעֵן אֲבוּכוּן
קָיִים הָאִית לְכוּן אֲחָא. וְחֻוּיְנָא לִיָּה. עַל
מִימְרָה פִתְגְמִיָּא הָאֲלִיָּן. הַמִּידַע הַוּיְנָא
יָדְעִין. אֲרִי יִימְרָה אֲחִיתוּ יָת אֲחֻכוּן:
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל
אֲבִיו שְׁלַחַה הַנְּעַר אֶתִּי
וְנִקְוֹמָה וְנִלְכָּה וְנַחֲיָה וְלֹא
נְמוּת גַּם־אֲנַחְנוּ גַם־אֶתָּה

גַּם־טַפְּנוּ: וַאֲמַר יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל
אֲבוּהֵי. שְׁלַח עוֹלִימָא. עַמִּי וְנִקּוּם וְנִיזִיל.
וְנִיחֵי וְלֹא נְמוּת. אָף אֲנַחְנָא אָף אֶת אָף

טַפְּלָנָא: ט אֲנָכִי אֲעַרְבְּנוּ מִיָּדֵי תַבְּקִשְׁנוּ אִם לֹא
הִבִּיאֲתִיו אֲלֵיךָ וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחֻטְאֲתִי לָךְ

כָּל־הַיָּמִים: אֲנָא מְעַרְבְּנָא בֵּיָּה. מִן יָדֵי תַבְּעִינִיָּה. אִם
לֹא אִיתִינִיָּה לָךְ וְאֲקִימְנִיָּה קְדָמְךָ. וְאִיָּה חֻטִּי לָךְ כָּל יוֹמִיָּא:

כִּי לֹלֵא הַתְּמַהְמָהְנוּ כִּי־עַתָּה שְׁבָנוּ זֶה

פְּעַמִּים: אֲרִי אֲלוּ לֹא פּוֹן בְּדָא אֲתַעֲכַבְנָא. אֲרִי כְּעֵן תַּבְּנָא דְנָן

תַּרְתִּין זְמַנִּין: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָאֵל

בספרי תימן

— רס"י —

לֹא יִתְפַּשׁ, וְאֲנֹו כְּלָנוּ מִתִּים בְּרַעַב אִם לֹא
גִלְהֵי מוּטָב שְׁתַּנִּיחַ אֶת הַסֶּפֶק וְתַתְּפוּשׁ אֶת
הַוּדָאִי: ט וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ. שְׁלֹא אֲבִיאָנוּ
אֲלֵיךָ מִת כִּי אִם חִי: וְחֻטְאֲתִי לָךְ כָּל
הַיָּמִים. לְעוֹלָם הַבָּא: י לֹלֵא הַתְּמַהְמָהְנוּ.
עַל יָדֶךָ, כְּבָר הָיִינוּ שְׁבִים עִם שְׁמַעוֹן וְלֹא

אֲשֶׁר. הָרִי זֶה שְׁמוּשׁ אֲחָד מֵאֲרַבַּע לְשׁוֹנוֹתָיו
שְׁמִשְׁמֵשׁ כִּי, וְהוּא אִם, שְׁהָרִי כִּי זֶה כְּמוֹ אִם,
כְּמוֹ עַד אִם דְּבַרְתִּי דְּבָרִי (כד נג): ח וְנַחֲיָה.
נְצַנְצָה בּוּ רִיחַ הַקְּדָשׁ, עַל יָדֵי הַלִּיכָה זֹו תַחֲזִי
רִיחַךְ שְׁנֹאמְרָה (מכ טו) וְתַחֲזִי רִיחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם:
וְלֹא נְמוּת. בְּרַעַב. בְּנִימִין סֶפֶק יִתְפַּשׁ סֶפֶק

תפסיר רס"ג

להם אסראיל אביהם. אן פאן
 פד"אך פאצנעו כ'לה. כ'דו מן
 פאכהה' אלבלד פי אועיתכם.
 ואחדוהא ללדגל הדייה קליל
 תריאק וקליל עסל. וכ'רנוב
 ושאהבלוט. ובטמא ולווא:
 (ב) וצ'עפא מן אלפצ'ה כ'דוה
 מעכם. ואלפצ'ה אלמרדודה פי
 פואה' אועיתכם ר'דוהא מעכם.
 לעל כאן סוהא: (ג) וכ'דו
 אכ'אכם. וקומו ארגעו אלי'
 אלדגל: (ד) ואלטאיק אלפאפי.
 יעטיכם רחמה בין ידיה. חתי'

אָבִיהֶם אִם־כֵּן | אִפּוֹא זֹאת
 עֲשׂוּ קָחוּ מִזְמַרַת הָאָרֶץ
 בְּכֻלֵּיכֶם וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ
 מִנַּחַה מַעֵט צְרִי וּמַעֵט
 דְּבַשׁ נִכְאֵת וְלֹט בְּטָנִים
 וּשְׂקָדִים: וְאָמַר לְהוֹן יִשְׂרָאֵל
 אָבוֹהוֹן. אִם כֵּן הוּא דָא עֲבִידוּ. סְבוּ.
 מִדְּמִשְׁבַּח בְּאַרְעָא בְּמַנִּיכּוֹן. וְאַחִיתוּ
 לְגַבְרָא תְּקֻרֹבְתָא. זְעִיר קִטְף וְזְעִיר
 דְּבַשׁ. שְׁעָף וְלִטּוּס. בּוֹטְמִין וְשַׁגְדִין:

יב וְכֹסֶף מִשְׁנֵה קָחוּ בְיַדְכֶם וְאֶת־הַכֶּסֶף
 הַמּוֹשָׁב בְּפִי אֲמַתְחַתֵּיכֶם תָּשִׁיבוּ בְיַדְכֶם אוֹלֵי
 מִשְׁנֵה הוּא: וְכֹסֶף עַל חֵד תִּרְיִן סְבוּ בְיַדְכּוֹן. וְיֵת פֶּסְפָּא.
 דְּאֲתַתְּב בְּפּוֹס טוּעֵנִיכּוֹן תְּתִיבוּ בְיַדְכּוֹן. דְּלִמָּא שָׁלוּ הוּה:
 יג וְאֶת־אַחֵיכֶם קָחוּ וְקוּמוּ שׁוּבוּ אֶל־הָאִישׁ: וְיֵת
 אַחוּכּוֹן דְּבוּרוּ. וְקוּמוּ תּוּבוּ לְוֹת גַּבְרָא: יד וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם

— כס"י —

מכיר ראיתי פיטיני"ש [פיסטוקים] ודומה לי
 שהם אפרסקין: יב וְכֹסֶף מִשְׁנֵה. פי שנים
 בראשון: קחו בְיַדְכֶם. לשבור אוכל, שמא
 הוקר השער: אוֹלֵי מִשְׁנֵה הוּא. שמא
 הממנה על הבית שכחו שוגג: יד וְאֵל שְׂדֵי.
 מעתה אינכם חסרים כלום אלא תפלה,
 הריני מתפלל עליכם: וְאֵל שְׂדֵי. שדי
 בנתינת רחמיו, וכדי היכולת בידו לתן, יתן
 לכם רחמים, זהו פשוטו. ומדרשו מי שאמר

נצטערת כל הימים הללו: יא אִפּוֹא. כל
 לשון אפוא לשון יתר הוא לתקון מלה
 בלשון עברי, אם כן אודקק לעשות
 שאשלונו עמכם, צריך אני לחזור ולבקש
 איה פה תקנה ועצה להשיאכם, ואומר אני
 זאת עשו: מִזְמַרַת הָאָרֶץ. מתרגם
 מדמשבח בארעא שהכל מזמרים עליו
 כשהוא בא לעולם: נִכְאֵת. שעה: בְּטָנִים.
 לא ידעתי מה הם ובפרושי א' ב' שְׁלַרְבֵי

תפסיד רס"ג

יטלק לכם אכילכם אלאכיר מע בנימין. ואנא אכ"ף. אן את'פל כמא ת'פלת: טו) פאכ'די אלקום תדיה אלהדייה. וצ'עפא מן אלפצ'יה. אכ'ד'וה מעדם ובנימין. וקאמו ואנח'דרו אלי' מצר. ווקפו בין ידי יוסף: טז) פלמא רא'י יוסף אן בנימין מעדם. קאל לתאג'בה. אדכל אלקום אלי' אלבית. ואד'בח ד'בחא ואצ'לחה. פאן אלקום. יאפלון מעי פי אלצ'הירה:

רַחֲמִים לְפָנַי הָאִישׁ וְשַׁלַּח
לְכֶם אֶת אַחֲיֵיכֶם אַחֵר וְאֶת־
בְּנֵימִין וְאֲנִי פֹאשֵׁר שְׂכֵלְתִי
שְׂכֵלְתִי: וְאֵל שְׂדֵי. יִתֵּן לְכוֹן רַחֲמִין
קָדָם גְּבָרָא. וְיִפְטֹר לְכוֹן. יֵת אַחוּכוֹן
אַחֲרָנָא וְיֵת בְּנֵימִין. וְאֲנָא. כְּמָא דְתַכְּלִית
תַּכְּלִית: טו) וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים
אֶת־הַמִּנְחָה הַזֹּאת וּמִשְׁנֵה־
כֶּסֶף לְקָחוּ בִידָם וְאֶת־
בְּנֵימִין וַיִּקְמוּ וַיֵּרְדוּ מִצְרַיִם וַיַּעֲמְדוּ לְפָנַי יוֹסֵף:
וּנְסִיבוּ גוּבְרֵיָא יֵת תְּקוּרֹבְתָא הָדָא. וְעַל חַד תְּרִין כְּסָפָא. נְסִיבוּ בִידֵהוּן
וּדְבָרוּ יֵת בְּנֵימִין. וַקְמוּ וּנְחָתוּ לְמִצְרַיִם. וַקְמוּ קָדָם יוֹסֵף: (שש"י)
טז) וַיֵּרָא יוֹסֵף אֶתְּם אֶת־בְּנֵימִין וַיֹּאמֶר לְאִשֶׁר
עַל־בֵּיתוֹ הֵבֵא אֶת־הָאֲנָשִׁים הַבֵּיתָה וּטְבַח
טְבַח וְהֵזֶן כִּי אֲתִי יֹאכְלוּ הָאֲנָשִׁים בְּצִהָרִים:

— כש"י —

שְׂכֵלְתִי. מִבְּנֵימִין: טו) וְאֵת בְּנֵימִין. מִתְרַגְּמִין וּדְבָרוּ יֵת בְּנֵימִין. לְפִי שְׂאִין לְקִיחַת הַכֶּסֶף וּלְקִיחַת הָאֲדָם שׁוּה בְּלִשׁוֹן אַרְמִי בְּדָבָר הַנֶּקֶח בְּיַד מִתוֹרְגָם וּנְסִיב, וּדְבָר הַנֶּקֶח בְּהַנְהִיגַת דְּבָרִים מִתְרַגְּמִין וּדְבָר: טז) וּטְבַח טְבַח וְהֵזֶן. כְּמוֹ וְלְטְבוּחַ טְבַח וְלִהְכִין, וְאִין טְבוּחַ לְשׁוֹן צוּוִי שְׁהִיָה לוֹ לומר וְטְבוּחַ: בְּצִהָרִים. זֶה מִתוֹרְגָם בְּשִׁירוּתָא, שְׁהוּא לְשׁוֹן סְעוּדָה רֵאשׁוּנָה בְּלִשׁוֹן אַרְמִי, וְזַלְטִי דִישְׁנִי [אַרוּחַת צִהָרִים], וְיֵשׁ הַרְבֵּה בְּתַלְמוּד

לְעוֹלָם דִּי יֹאמֶר דִּי לְצִרוּתֵי שְׁלֵא שְׁקֻטֵי מְנַעוּרֵי צֶרֶת לְכוֹן צֶרֶת עֲשׂוּ, צֶרֶת רַחֵל, צֶרֶת דִּינָה, צֶרֶת יוֹסֵף, צֶרֶת שְׁמַעוֹן, צֶרֶת בְּנֵימִין: וְשַׁלַּח לְכֶם. וְיִפְטֹר לְכוֹן, תְּרַגְּמוּ, יִפְטֹרְנוּ מֵאַסוּרֵיהּ, לְשׁוֹן (שְׁמוֹת כ"א כ"ו) לְחַפְּשֵׁי יִשְׁלַחְנוּ, וְאִינוּ נּוֹפֵל בְּתַרְגוּם לְשׁוֹן וְיִשְׁלַח, שְׁהֵרִי לְשֵׁם הֵם הוֹלְכִים אֲצֵלוּ: אֶת אַחֲיֵיכֶם. זֶה שְׁמַעוֹן: אַחֵר. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ נִזְרְקָה בּוֹ, לְרַבּוֹת יוֹסֵף: וְאֲנִי. עַד שׁוּבְכֶם אֲהִיָה שְׁכוּל מִסָּפֵק: פֹּאשֵׁר שְׂכֵלְתִי. מִיוֹסֵף וּמִשְׁמַעוֹן:

תפסיר רס"ג

יז) פִּצְנַע אֶלְדָּגֵל. כִּמְאָ קֵאל יוֹסֵף. וְאֹדְכִ'לֵהֶם אֵלָי מְנֹלָה: יח) פִּכִּי־אֶפּוֹ אֶלְקוֹם. אֲדִי אֲדֹכִ'לוֹ אֵלָי מְנֹל יוֹסֵף. וְקֵאלוֹ. בְּסִבָּב אֶלְפִּצְיָה אֶלְדִּי רִדְתָּ פִי אוֹעִיתָנָא בְּאֶל־בְּתֵדָא. נַחַן מִדְכִ'לוֹן. לִיתְסִבָּב עֲלִינָא וְיִתְגַּנָּא עֲלִינָא. וְיִאֲכִ'דִּינָא עֲבִידָא וְחִמְרִנָא מִלְכָּא: יט) פִּתְקִדְמוֹ אֵלָי תֵּאגֵב יוֹסֵף. וְכִלְמוּדָא עֲנַד בְּאֵב אֶלְבִּית:

וְחֹזָא יוֹסֵף עֲמֵהוּן יָת בְּנִימִין. וְאָמַר לְדַמְמָנָא עַל בֵּיתִיהָ. אֵעִיל יָת גּוֹבְרִיָּא לְבֵיתָא. וְכּוֹס נִכְסְתָא וְאֶתְקִין. אָרִי עֲמִי. אֶכְלִין גּוֹבְרִיָּא בְּשִׁירוֹתָא: **וַיַּעַשׂ הָאִישׁ כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת־הָאֲנָשִׁים בֵּיתָהּ יוֹסֵף: וַעֲבַד גּוֹבְרָא. כִּמְאָ דְאָמַר יוֹסֵף. וְאֵעִיל גּוֹבְרָא. יָת גּוֹבְרִיָּא לְבֵית יוֹסֵף: וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים**

כִּי הוֹבֵאוּ בֵּית יוֹסֵף וַיֹּאמְרוּ עַל־דְּבַר הַכֶּסֶף הַשֶּׁבַב בְּאִמְתַּחֲתֵינוּ בְּתַחֲלָה אֲנַחְנוּ מוֹבָאִים לְהַתְגַּלֵּל עָלֵינוּ וְלִהְיֵת־נַפְל עָלֵינוּ וְלִקְחַת אֶתְנוּ לְעֲבָדִים וְאֶת־חֲמֻרֵינוּ: וְדַחֲלוּ גּוֹבְרִיָּא. אָרִי אֶתְעֵלוּ לְבֵית יוֹסֵף. וְאָמְרוּ. עַל עֵיסק פִּסְפָּא דְאֶתְתַב בְּטוֹעֵנְנָא בְּקַדְמִיתָא. אֲנַחְנָא מִתְעֵלִין. לְאֶתְרַבְרָבָא עֲלָנָא וְלֵאסְתַּקְפָּא עֲלָנָא. וְלִמְקַנֵּי יִתְנָא: לְעַבְדִּין וְלִמְדַבְּרֵי יָת חֲמֻרָנָא: **וַיִּגְשׁוּ אֶל־הָאִישׁ אֲשֶׁר עַל־בֵּית יוֹסֵף וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו פְּתַח הַבַּיִת: וַקְרִיבוּ לוֹת גּוֹבְרָא. דִּמְמוֹנָא עַל בֵּית יוֹסֵף. וּמְלִילוֹ עֲמִיהָ בְּתַרְע בֵּיתָא:**

— כס"י —

משמור: אֲנַחְנוּ מוֹבָאִים. אֶל תוֹף הַבַּיִת הַזֶּה: לְהַתְגַּלֵּל. לְהִיּוֹת מִתְגַּלְגֵּלָת עָלֵינוּ עֲלִילַת הַכֶּסֶף וְלְהִיּוֹתָהּ נוֹפֶלֶת עָלֵינוּ. וְאוֹנְקְלוֹס שְׂתַרְגָּם וְלֵאסְתַּקְפָּא עֲלָנָא. הוּא לְשׁוֹן לְהַתְעוֹלֵל, בְּדַמְתַּרְגָּמִין (דְּכִיס כִּז) עֲלִילַת דְּבָרִים תִּסְקוֹפֵי מִלִּין, וְלֵא תְרַגְמוּ אַחַר לְשׁוֹן הַמְקָרָא. וְלְהַתְגַּלֵּל שְׂתַרְגָּם לְאֶתְרַבְרָבָא הוּא

(סעניס יא ז) שְׂדָא לְכַלְבָּא שִׁירוֹתִיהָ. (זככות לט ז) בְּצַע אֶכּוֹלָא שִׁירוֹתִיהָ. אֶבֶל כָּל תְּרַגּוֹם שְׂלַצְהָרִים טִיהָרָא: יט וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים. כְּתוּב בְּשֵׁנֵי יוֹדִין וְתַרְגוּמוֹ וְדַחֲלוֹ: **כִּי הוֹבֵאוּ בֵּית יוֹסֵף.** וְאִין דְּרַף שְׂאָר הַבָּאִים לְשַׁבּוֹר בְּרִ לְלוֹן בְּבֵית יוֹסֵף, כִּי אִם בְּפַנְדְּקָאוֹת שְׂבַעִיר. וַיִּירָאוּ שְׂאִין זֶה אֵלֵא לְאֶסְפָּם אֶל

תפסיר רס"ג

(ט) וקאלו יא סיידי. אנא
 אנחדרנא באלאבתרא
 נמתאר טעאמא: כא) פלמא
 צרנא אלי אלמבית. פתחנא
 אועיתנא. פארדא בפצה' כל
 רגל פי ועאיה. פציתנא
 בוזנהא. פרדנאהא מענא:
 כב) ופצה אכרי. אחדרנאהא
 מענא לנמתאר טעאמא. למ
 נעלם. מן צייר פציתנא פי
 אועיתנא: כג) קאל סלאם לכם

ב ויאמרו בי אדני ירד
 ירדנו בתחלה לשבר אכל:
 ואמרו בבעו רבוני. מיחת נחתנא.
 בקדמיתא למזבן עבורא: בא ויהי
 כי-באנו אל-המלון ונפתחה
 את אמתחתינו והנה כסף-
 איש בפי אמתחתו כספנו
 במשקלו ונשב אתו בידנו:

והוה כד אתינא לבית מבתא. ופתחנא ית טועננא. והא כסף גבר
 בפום טועניה. כספנא במתקליה. ואתיבנא יתיה בידנא: כב) וכסף
 אחר הורדנו בידנו לשבר-אכל לא ידענו מי-
 שם כספנו באמתחתינו: וכספא אוחרנא. אחיתנא
 בידנא למזבן עבורא. לא ידענא. מן שוי כספנא בטועננא:
 כג) ויאמר שלום לכם אל-תיראו אלהיכם
 ואלהי אביכם נתן לכם מטמון באמתחתיכם
 כספכם בא אלי ויצא אלהם את-שמעון: ואמר
 שלם לבון לא תדחלון. אלהכון. ואלהא דאבוכון יהב לבון סימן

• כס"י •

לשון (קבלה יב ו) גלת הנהב, (נמוס ז ח) והצב
 גלתה העלתה, שהוא לשון מלכות:
 כ בי אדני. לשון בעיא ותחנונים הוא.
 ובלשון ארמי ביא ביא: ירד ירדנו. ירידה
 היא לנו, רגילים היינו לפרנס אחרים, עכשיו
 אנו צריכים לה: כג) אלהיכם. בזכותכם, ואם
 אין זכותכם פדאי, ואלהי אביכם, בזכות
 אביכם נתן לכם מטמון:

וזלך הדקדוק: כג) נתן לכם מטמון. תרגום שלנו סימן ולא סימא. ורמז להם כי כמו שמצאו
 הכסף שכבר יצא מתחת ידם ונעלם מעיניהם כן ימצאו את יוסף אחר שנעלם מעיניהם וזהו
 לשון סימן:

תפסיר רס"ג

לא תכ'אפו. אלאהכם ואלאה
אביכם וזקכם כנזא פי
אוועיתכם. ואמא פצ'תכם פקד
צ'ארת אלוי. ת'ם אכ'רג אליהם
שמעון: כד) פלמא אדכ'ל
אל'רגל. אל'קום אל'י מנזל יוסף.
אעטאהם מאא פג'סלו
ארג'להם. וטרח קתא לחמיר'הם:
(כה) ותי'ו אלה'דייה. אל'י אן גא
יוסף פי אל'צ'הירה. לאנ'הם
סמ'עו. אן ת'ם יאפלון טעאמא:
(כו) ולמא גא יוסף אל'י מנזלה.
אדכ'לו אלה'דייה אל'די מע'הם
אליה. וסג'דו לה על'י אל'ארץ:
(כז) פסאלהם ען סלאמתהם.
וקאל. הל עאד אביכם
אלשיד' אל'די קלתם באקי והל

בטועניכון. בספכון אתא לותי. ואפיק

ל'תהון ית שמעון: שביע'י בספרי תימן

ב' ויבא האיש את האנשים
ביתו יוסף ויתן-מים
וירחצו רגליהם ויתן
מספוא לחמריהם: ואעיל
גוברא. ית גובר'א ל'בית יוסף. ויהב מ'א
ואסחו רגליהון. ויהב פסתא לחמריהון:
ב' ויכינו את-המנחה עד-
בוא יוסף בצהרים פי
שמעו פי-שם יאכלו לחם:
ואתקינו ית תקרובתא. עד דעל יוסף

בשירותא. ארי שמעו. ארי תמן אכלין לחמא: ב' ויבא יוסף
הביתה ויביאו לו את-המנחה אשר-בידם
הביתה וישתחוו-לו ארצה: ועל יוסף לביתא. ואעילו
ליה. ית תקרובתא דבידהון ל'ביתא. וסג'דו ליה על ארעא:
ב' וישאל להם לשלום ויאמר השלום אביכם
הזקן אשר אמרתם העודנו חיי: ושאל להון לשלם.
ואמר. השלם. אבוכון סבא דאמרתון. העד בען קיים: ב' ויאמרו

— רס"י —

לכם, נמשכו ובאו אחריו: ככ ויכינו. הזמנו,
עטרוה בכלים נאים: כו הביתה. מפרזודור
לטרקלין:

כד ויבא האיש. הבאה אחר הבאה, לפי
שהיו דוחפים אותו לחוץ עד שדברו אליו
פתח הבית, ומשאמר להם (פסוק כג) שלום

שמון המור (כ) ויביאו. האל"ף דגושה לתפארת הקריאה.

תפסיר רס"ג

הו סאלם: כח) קאלו. עבדך
 אבונא באקי וְהו סאלם. ת"ם
 כ"דו וסגדו: כט) ת"ם רפע
 עיניה. ונצ"ר בנימין אכ"יה אבן
 אמה. פקאל. תד"א אכ"יפם
 אלאצג"ר. אלד"י קלתם לי. ת"ם
 קאל. אללה ירופך יא אבני:
 ל) פאסרע יוסף. למא האגת
 רחמתה עלי אכ"יה. פטלב אן

שָׁלוֹם לְעַבְדְּךָ לְאֲבִינוּ

עוֹדְנֵנוּ חֵי וַיִּקְדּוּ (כ' וישתחו)

וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ: וַאֲמָרוּ. שָׁלוֹם. לְעַבְדְּךָ

לְאֲבֹנָא עַד פְּעַן קַיִים. וּכְרַעוּ וּסְגִידוּ:

כֹּס וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת-

בְּנֵימִין אָחִיו בֶּן-אִמּוֹ

וַיֹּאמֶר הֲזֶה אֲחִיכֶם הַקָּטָן

אֲשֶׁר אָמַרְתֶּם אֵלַי וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יַחַנְךָ בְּנֵי:

וּזְקַף עֵינוֹהִי. וַחֲזָא. ית בנימין אחוהי בר אמיה. ואמר. הדין אחוכון

זעירא. דאמרתון לי. ואמר. מן קדם יי יתרחם עלך ברי: (שבעי)

ל וַיִּמְהַר יוֹסֵף כִּי-נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל-אָחִיו

וַיִּבְקֶשׁ לְבָכוֹת וַיִּבֹּא הַחֲדָרָה וַיִּבְךְ שָׂמָּה: וְאוֹחֵי

יוֹסֵף. אַרְי אַתְּגֹלְלוּ רַחֲמוֹהִי עַל אָחוֹהִי. וּבְעָא לְמַבְכֵי. וְעַל לְאֲדָרוֹן

— רס"י —

בְּכַר שְׁהִיָּה בְּכוֹר לְאִמִּי. אֲשַׁבֵּל שְׁשָׁבָאוּ אֵל.
 גְּרָא שְׁנַתְגִּיר בְּאֲכַסְנִיא. וְנַעֲמֹן. שְׁהִיָּה נְעִים
 בִּיּוֹתֵר. אָחִי וְרֹאשׁ אָחִי הִיָּה וְרֹאשֵׁי הִיָּה.
 מִפִּיּוֹ מִפִּי אָבִיו לְמֹד. וְחַפִּים שְׁלֹא רָאָה
 חֲפִתִּי וְלֹא רִאִיתִי אֲנִי חֲפִתּוֹ. וְאָרְדָּ שְׁיָרֵד
 לְבֵין הָאֲמוֹת. בְּדֹאִיתָא בְּמַסְכַּת סוּטָה (לו ז)
 מִיָּד נִכְמְרוּ רַחֲמָיו: נִכְמְרוּ. נִתְחַמְמוּ.
 וּבְלִשׁוֹן מְשֻׁנָּה (צ"מ טו ז) עַל הַכְּמָר
 שְׁלִזִיתִים, וּבְלִשׁוֹן אֲרָמִי מִכְמָר בְּשָׂרָא.
 וּבְמִקְרָא (א"כ כ י) עוֹרְנוּ כְּתַנּוּר נִכְמְרוּ.
 נִתְחַמְמוּ וְנִקְמְטוּ קִמְטִים קִמְטִים מִפְּנֵי
 זְלַעְפוֹת רַעֲב. כֵּן דִּרְךָ כֵּל עוֹר בְּשִׁמְחָמְמוֹן

כח ויקדו וישתחוו. על שאילת שלום. קידה
 כפיפת קדקד, השתחואה משתטח לארץ:
 כט אלהים יחנך בני. בשאר שבטים שמענו
 חנינה (לעיל לג ט) אשר חנן אלהים את עבדך.
 ובנימין עדיין לא נלד, לכה ברכו יוסף
 בחנינה: ל כי נכמרו רחמיו. שאלו יש לה
 אח מאם, אמר לו אח היה לי ואיני יודע
 היכן הוא. יש לה בנים, אמר לו יש לי
 עשרה, אמר לו ומה שמם, אמר לו (לכנ מו כ)
 בלע ובכר וגו', אמר לו מה טיבן של שמות
 הללו, אמר לו כלם על שם אחי והצרות
 אשר מצאוהו, בלע שנבלע בין האמות.

זֶלֶק הַדְּקֻדֹק: כֹּס אֱלֹהִים יַחַנְךָ. הִיָּה רֹאשֵׁי לְהִיּוֹת הַחַי"ת בְּקַמ"ץ וְהַנּוּן דְּגִשׁ לְחִסְרוֹן נוּן

הכפל אלא שהוקל ונפל הדגש והוטלה תנועת החי"ת על היו"ד (מהר"ם):

תפסיר רס"ג

יבכי. פדכיל אלי' אלכ'דר ובכא
 ת'ם: לא) ת'ם ג'סל וגהה וכ'רג.
 ות'ר'פ'ק. וקאל ק'דמו אלט'עאם:
 לב) פ'קדמו לה וחדה ו'להם
 וחד'הם. ו'למ'צ'ריון. אלד'י
 יאכלון מ'עה וחד'הם. לאן
 אלמ'צ'ריון. לא יסתג'יון אן
 יאכלון מ'ע אלעבראנין
 ט'עאמא. לאן ט'עאמ'הם מ'כ'וזה
 ענד'הם: לג) פ'אג'לס'הם בין יד'יה.
 אלכ'ר פי מ'רתב'ת'ה. ואלצ'ג'יר
 פי מ'רתב'ת'ה. ואב'הת אל'קום
 בעצ'הם אלי' בעצ'י: לד) ו'חמל
 ז'לאת. מן בין יד'יה אל'הם.

בית משכבא ובכא תמן: **וירחי**
פניו ויצא ויתאפק ויאמר
שימו לחם: ואסחי אפיה ונפק.
 ואתחסן. ואמר שוּו לחמא:
 לַב וישִׁימוּ לוֹ לְבָדוֹ וְלֵהֶם
 לְבָדִים וְלַמְצָרִים הָאֲכָלִים
 אֹתוֹ לְבָדִים כִּי לֹא יוּכְלוּן
 הַמְצָרִים לֶאֱכֹל אֶת
 הָעֵבְרִים לֶחֶם כִּי־תוֹעֵבָה

הוא למצרים: ושיאו ליה. בלחודוהי ולהון בלחודיהון.
 ולמצראי. דאכלין עמיה בלחודיהון. ארי לא יכלין מצראי. למיכל עם
 עבראי לחמא. ארי בעירא דמצראי דחלין ליה עבראי אכלין:
 לג וישבו לפניו הבכר בבכרתו והצעיר
 בצערתו ויתמהו האנשים איש אל-רעהו:
 ואסחרו קדמוהי. רבא פרביותיה. וועירא פועירותיה. ותוהו גבריא
 גבר בחבריה: לד וישא משאת מאת פניו אלהם
 ותרב משאת בנימן ממשאת כלם חמש ידות

— רס"י —

אותו נקמט וכונן: לא ויתאפק. נתאמן.
 והוא לשון (איז יז כח) ומזיח אפיקים רפה,
 וכן (איז מל ז) אפיקי מגנים, חוזק:
 לב כי תועבה הוא. דבר שנאוה הוא
 למצרים לאכול את העברים, ואונקלוס נתן
 טעם לדבר: לג הבכור בבכרתו. מכה

בגביע וקורא ראובן שמעון לי ויהודה
 יששכר וזבולון. בני אם אחת, הסבו
 בסדר הזה שהוא סדר תולדותיכם וכן
 כלם, פיון שהגיע לבנימן אמר זה אין
 לו אם ואני אין לי אם ישב אצלי:
 לי משאת. מנות: חמש ידות. חלקו

תפסיר רס"ג

פְּכַאֲנַת זְלֹאֲת בְּנִימִין. אֶפְתִּיר
 מִן זְלֹאֲתָהֶם כִּמְסָה אֶצִּיעָאָף.
 וְשָׂרְבוּ מַעַה חֲתִי סְפָרוֹ:
 מִד א) תִּם אָמַר וּפִילָה וְקָאָל.
 אִמְל אֹעִיָּה אֱלֹקִים טְעָאִמָּא.
 כְּמָא יִטְיָקוֹן חֲמִלָּה. וְצִיִּיר פְּצִיָּה
 כָּל רֶגֶל פִּי וְעָאִיָּה: ב) וְגָאִמִּי
 גָּאִם אֶלְפְּצִיָּה. צִיִּירָה פִּי וְעָא
 אֶלְאֶצְגִּיר. מַע פְּצִיָּה מִיִּרְתָּה.
 פְּצָנַע כְּמָא קָאָל לָהּ יוֹסָף:
 ג) פְּלָמָא אֶצִּיא אֶלְצָבָאָת.
 אֶטְלָק אֱלֹקִים הֵם וְחֲמִירָהֶם:
 ד) פְּדָם קִד כִּרְגוּ מִן אֶלְקִרִיָּה

וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ: וְנָטַל
 חוּלְקִין. מִן קְדָמוּהִי לְקְדָמִיָּהוּן. וְסָגִי.
 חוּלְקָא דְבְנֵימִין. מִחוּלְקֵי בְּלָהוֹן חֲמִשָּׁה
 חוּלְקִין: וְשִׁתִּיאָו וְדוּיאָו עִמִּיָּה:
מִד * וַיֵּצֵא אֶת-אֲשֶׁר עַל-
 בֵּיתוֹ לְאֹמֶר מֶלֶא אֶת-
 אֲמַתְחַת הָאֲנָשִׁים אֲכָל
 כְּאֲשֶׁר יוֹכְלוֹן שָׂאת וְשִׁים
 כְּסָף-אִישׁ בְּפִי אֲמַתְחַתּוֹ:
 וּפְקִיד. יָת דְּמִמוּנָא עַל בֵּיתִיָּה לְמִימַר.

מְלִי. יָת טוּעֵנִי גּוּבְרִיא עֲבוּרָא. כְּמָא דִּיכְלִין לְמַטְעוֹן. וְשׁוּ כְּסָף גְּבַר
 בְּפּוֹם טוּעֵנִיָּה: ב) וְאֶת-גְּבִיעִי גְּבִיעַ הַכְּסָף תְּשִׁים בְּפִי
 אֲמַתְחַת הַקְּטָן וְאֶת כְּסָף שְׂבָרוֹ וַיַּעַשׂ כְּדָבָר
 יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר: וְיָת פְּלִיָּדִי פְּלִיָּדָא דְכִסְפָּא. תְּשׁוּי בְּפּוֹם
 טוּעֵנָא דוּעִירָא. וְיָת כְּסָף זְבִינוּהִי. וְעֵבֵד. כְּפִתְגָמָא דִּיּוֹסֵף דְּמִלְלִיל:
 ג) הַבֶּקֶר אֹר וְהָאֲנָשִׁים שְׁלָחוּ הֵמָּה וְחֲמִירָהֶם:
 צְפָרָא נְהַר. וְגּוּבְרִיא אֶתְפָּטְרוּ. אֲנּוּן וְחֲמִירָהוּן: ד) הֵם יֵצְאוּ
 אֶת-הָעִיר לֹא הִרְחִיקוּ וְיוֹסֵף אָמַר לְאֲשֶׁר
 עַל-בֵּיתוֹ קוּם רְדֵף אַחֲרֵי הָאֲנָשִׁים וְהִשְׁגַּתֶם

— כ"ט —

עם אָחִיו וּמִשָּׂאת יוֹסֵף וְאֶסְנַת וּמְנַשָּׁה שְׁתוּ יַיִן, וְלֹא הוּא שְׁתָּה יַיִן, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁתוּ
 וְאֶפְרַיִם: וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ. וּמִיּוֹם שְׁמֻכְרוּהוּ לֹא מִדָּ גְּבִיעַ. כּוֹס אֲרוּרָה, וְקוֹרִין לוֹ מִדִּיכִי"א בְּלַע"י:

זוֹלָק הַדְּקָרוֹק: * מֶלֶא אֶת אֲמַתְחַת הָאֲנָשִׁים. תִּיבַת מֶלֶא בְּאוּלָא בְּכָל הַתִּיגָאן:

תפסיר רס"ג

ולם יבעדון. אד' קאל יוסף
 לוכילה קם פאפלבהם. פאד'א
 לחקתהם קל להם. לם פאפיתם
 שרא בדל כ'יר: ה) אל'ס הד'א.
 אלד'י ישרב בה מולאי. והו
 אנמא אמתחנכם בה. לקד
 אסאתם פי מא צנעתם:
 ו) פלחקתם. ופלמהם בדיאלד:
 ז) קאלו לה. לא יקול ס'ידי
 הד'א אלפלאם. אן עבידך
 מעאדין מן אן יצנעון מתל
 הד'א אל'מר: ח) הד'א
 פצ'יה. וגדנאהא פי פואה'
 אועיתנא. רדדנאהא לד' מן

וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לְמָה
 שַׁלַּמְתֶּם רְעָה תַּחַת

טובה: אנון. נפקו מן קרתא לא
 ארחיקו. ויוסף אמר לדממונא על
 ביתיה. קום רדוף בתר גובריא.
 ותדביקנון ותימר להון. למא שלימתון
 בשתא חלף טבתא: ה הלוא זה
 אשר ישתה אדני בו והוא
 נחש ינחש בו הרעתם
 אשר עשיתם: הלא דין. דשתי

רבוני ביה. והוא. בדקא מבדיק ביה. אבאי שתון דעבדתון:
 וישגם וידבר אלהם את הדברים האלה:
 ואדביקנון. ומליל עמהון. ית פתגמיא האלין: ז ויאמרו אליו
 למה ידבר אדני בדברים האלה חלילה
 לעבדיך מעשות בדבר הזה: ואמרו ליה. למא ימליל
 רבוני. כפתגמיא האלין. חס לעבדך. מלמעבד כפתגמא הדין: ח הן
 כסף אשר מצאנו בפי אמתחתינו השיבנו
 אליך מארץ פנען ואיך נגנב מבית אדניך

— כס"י —

ושלום יש בתלמוד בלשון הזה: ח הן כסף
 אשר מצאנו. זה אחד מעשרה קל וחמר
 האמורים בתורה. וכלן מנויין בבר' רבה:

ח חלילה לעבדיך. חלין הוא לנו לשון
 גנאי. ותרגום חס לעבדיך, חס מאת הקדוש
 ברוך הוא יהי עלינו מעשות זאת והרבה חס
 זולק הדקדוק: וישגם. הוי"ו בגעיא (מהר"ב):

תפסיר רס"ג

בלד כנעאן. פכף נסרק מן בית מולאד. פציה או דיהב: ט) מן וגד מעה. מן עבידד יקתל. ונחן איצא. נכון לסידי עבידא: י) קאל. אלאן כמא קלתם הו כדאד. מן וגד מעה פאן לי עבדא. ואנתם תכוננו אבריא: יא) פאסרעו. וחט כל רגל ועאיה עלי אלארץ. ופתח כל רגל ועאיה: יב) פפתש. בדא באלאכבר ואנתהי אלי אלאצגר. פוגד אלגאם. פי ועא בנימין: יג) פכירקו תיאבהם. ושל כל רגל עלי

כֶּסֶף או זָהָב: הָא כֶּסֶפָּא. דִּאִשְׁכַּחְנָא בְּפוּם טוּעֵנְנָא. אֲתִיבְנָהּ לְךָ מֵאַרְעָא דְכְנַעַן. וְאִיכְדִין. נִגְנוּב מִבֵּית רַבּוֹךְ. מְנִין דְכֶסֶף אוּ מְנִין דְדָהָב: **אֲשֶׁר יִמְצָא אֶתּוֹ מֵעֲבָדֶיךָ וְמֵת וְגַם-אֲנַחְנוּ נִהְיָה לְאֲדֹנָי לְעֲבָדִים:** דִּישְׁתַּכַּח עַמִּיָּה. מֵעֲבָדךָ יִתְקַטִּיל. וְאַף אֲנַחְנָא נִהְי לְרַבּוּנֵי לְעֲבָדִין: **וַיֹּאמֶר גַּם-עֵתָה כְּדַבְרֵיכֶם כִּן-הוּא אֲשֶׁר יִמְצָא אֶתּוֹ יִהְיֶה-לִּי עֶבֶד וְאַתֶּם תִּהְיוּ נֹקִים:** וְאָמַר. אִף כְּעַן כְּפִתְגְּמֵיכוֹן כִּן הוּא. דִּישְׁתַּכַּח עַמִּיָּה יְהִי לִי עֲבָדָא. וְאַתּוֹן תִּהְיוּ זַכָּאִין: **וַיִּמְהָרוּ וַיּוֹרְדוּ אִישׁ אֶת-אַמְתַּחְתּוֹ אֶרְצָה וַיִּפְתְּחוּ אִישׁ אֶמְתַּחְתּוֹ:** וְאוֹחִיָּאוּ. וְאַחִיתוּ. גָּבַר יֵת טוּעֵנִיָּה לְאַרְעָא. וּפְתַחוּ גָבַר טוּעֵנִיָּה: **וַיַּחַפְּשׂ בַּגְּדוֹל הַחֹל וּבִקְטָן כָּלָה וַיִּמְצָא הַגְּבִיעַ בְּאַמְתַּחַת בְּנִימִן:** וּבִלֵּשׁ. בְּרַבָּא שְׂרִי. וּבִזְעִירָא שִׁיְצִי. וְאַשְׁתַּכַּח כְּלִידָא. בְּטוּעֵנָא דְבְנִימִין: **וַיִּקְרְעוּ שִׁמְלֹתָם וַיַּעֲמֹס אִישׁ עַל-חֲמֹרוֹ וַיֵּשְׁבוּ הָעִירָה:** וּבִזְעוּ לְבוּשֵׁיהוֹן.

• כס"י •

משורת הדין, אשר ימצא אתו יהיה לי עבד: יב בגדול החל. שלא ירגישו בו שהיה יודע היכן הוא: יג ויעמס איש על חמרו. בעלי זרוע היו ולא הצרכו לסיע זה את זה לטעון:

י גם עתה כדבריכם. אף זו מן הדין, אמת כדבריכם כן הוא שפלקם חזיבים בדבר, עשרה שנומצאת גנבה ביד אחד מהם פלם נתפשים, אבל אני אעשה לכם לפנים

תפסיר רס"ג

חמארה. ורגעו אלי אלקריה:
 (יד) פדכ'ל יהודה ואכ'ונה אלי
 בית יוסף. ועאדה ת'ם. פוקעו
 בין ידיה עלי אלארץ:
 (טו) קאל להם יוסף מא הד'ה
 אלצניע אלתי צנעתם. אמא
 עלמתם. אנה ימתחן רגל
 מת'לי: טז) קאל יהודה. מא
 נקול ס'ידי. מא נתכלם ומא
 נחתג. אללה אוקע עבידך פי
 ד'נובהם. הא נחן עבידא

ורמו גבר על חמריה. ותבו לקרתא:
וַיָּבֹא יְהוּדָה וְאָחִיו בֵּיתָה
יוֹסֵף וְהוּא עוֹדְנוֹ שֵׁם וַיִּפְלוּ
לִפְנָיו אַרְצָה: ועל יהודה ואחיה
 לבית יוסף. והוא עד פ'ען תמון. ונפלו
 קדמוהי על ארעא: **עפטיד** טו **וַיֹּאמֶר**
לָהֶם יוֹסֵף מַה־הַמַּעֲשֶׂה
הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתֶם הֲלוֹא

יָדַעְתֶּם כִּי־נַחֵשׁ יִנַּחֵשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי: ואמר להון
 יוסף. מא עובדא הדין ד'עבדתון. הלא ידעתון. ארי בדקא מבדיק.
 גברא דכותי: טז **וַיֹּאמֶר יְהוּדָה מַה־נֹּאמַר לְאֲדֹנָי**
מַה־נִּדְבַר וּמַה־נִּצְטַדַּק הָאֱלֹהִים מִצָּא אֶת־עֵינַי
עֲבָדֶיךָ הַנֶּנּוּ עֲבָדִים לְאֲדֹנָי גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם־אֲשֶׁר־
נִמְצָא הַגְּבִיעַ בְּיָדוֹ: ואמר יהודה. מא נימר לרבונאי.

— כס"י —

אבל מאת הקדוש ברוך הוא נהייתה להביא
 לנו זאת. מצא בעל חוב מקום לגבות שטר
 חובו: ומה נצטדק. לשון צדק, וכן כל תבה
 שתחלת יסודה צד"י והיא באה לדבר בלשון
 מתפעל או נתפעל נותן טי"ת במקום תי"ו,
 ואינה נתנת לפני אות ראשונה של יסוד
 התבה אלא באמצע אותיות העקר, כגון
 נצטדק מגזרת צדק, (ויאל ד ט) ויצטבע
 מגזרת צבע, (יכושט ט ז) ויצטירו מגזרת

וישבו העירה. מטפולין היתה והוא אומר
 העירה, עיר כל שהיא, אלא שלא היתה
 חשובה בעיניהם אלא כעיר בינונית
 שלעשרה בני אדם לעגן המלחמה: יד עוֹדְנוֹ
 שם. שהיה ממתין להם: טו הֲלוֹא יָדַעְתֶּם
 כִּי נַחֵשׁ יִנַּחֵשׁ וגו'. הלא ידעתם כי איש
 חשוב כמוני יודע לנחש ולדעת מדעת
 ומסברא ובינה כי אתם גנבתם הגביע:
 טו הָאֱלֹהִים מִצָּא. יודעים אנו שלא סרחנו.

וזלק הלקחוק: טז הננו עבדים. בדגש שני הנוני"ן ובסגול הראשון. והמסורת ז' דגושין וזה

אחד מהם:

תפסיר רס"ג

לְסִיּוּדֵי נַחַן וּמִן וְגַד אֶלְגָּאָם פִּי
יָדָה: יז) קֹאֵל. אֲנֵא מַעֲאֲדִי מִן
אֵן אֶצְנַע הַדֵּיא אֶלְאֵמֵר.
אֶלְדָּגֵל. אֶלְדֵּי וְגַד אֶלְגָּאָם פִּי
יָדָה. הוּ יִכּוֹן לִי עֲבָדָא. וְאַנְתָּם.
אֶצְעָדוּ בְּסִלָּאָם אֵלֵי אֲבִיכֶם:

מֵא נְמַלִּיל וּמָא נְזַפִּי. מִן קָדָם יִי. אֶשְׁתַּכַּח
חֻבָּא בְּעַבְדְךָ. הָא אֲנַחְנָא עֲבָדִין לְרַבּוּנֵי.
אֵף אֲנַחְנָא. אֵף דְאֶשְׁתַּכַּח כְּלִידָא בִּידֵיהָ:
וַיֹּאמֶר חֲלִילָה לִי מִעֲשׂוֹת
זֹאת הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא

הַגָּבִיעַ בִּידוֹ הוּא יִהְיֶה-לִי עֶבֶד וְאַתֶּם עֲלוּ
לְשָׁלוֹם אֶל-אֲבִיכֶם: וְאָמַר. חָס לִי. מִלְמַעְבַּד דָּא.
גְּבָרָא. דְאֶשְׁתַּכַּח כְּלִידָא בִּידֵיהָ. הוּא יְהִי לִי עֲבָדָא. וְאַתּוּן. סְקוּ לְשָׁלוֹם

לֹת אָבוּכוֹן: ס ס ס

קָמוּ פִּיסוּקִים סִימָן יַחְזִקִיהוּ

— כַּשׁ"י —

חֲקוֹת עֲמֻרֵי, מְגוֹרַת שְׁמֹר, (ישעיכ נט טו) וְסָר
מְרַע מִשְׁתּוֹלֵל, מְגוֹרַת (איוז יז יז) מוֹלִיקָה
יִעְצִים שׁוֹלֵל, (שמוט ט יז) מְסִתּוֹלֵל בְּעַמֵּי,
מְגוֹרַת (ימיכ יט טו) דְרָךְ לֹא סְלוֹלָה:

(משלי יג יז) צִיר אָמוּנִים, (יכושט ט יז) הַצִּטְדָּנו
מְגוֹרַת (נעיל מז כה) צִדָּה לְדָרְךָ. וְתִיבָה
שְׁתַּחֲלֵתָה סִמְךָ אוֹ שִׁי"ן כְּשִׁיבָא מִתְּפַעֲלַת
הַתִּי"ו מְפָרְדַת אֶת אוֹתוֹת הַעֶקֶר, כְּגוֹן (קכלט
יז ה) וְיִסְתַּבֵּל הַחֲגָב, מְגוֹרַת סַבֵּל, (דניאל ז ט)
מִשְׁתַּבֵּל הוֹיַת בְּקַרְנֵיא, (מיככ ו טו) וְיִשְׁתַּמֵּר

חסלת פרשת מקץ

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנְבִיאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמִשָּׁה עֲבָדוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנְבִיאֵי, הָאֵמֶת וְהַצְדִּיק: (אמ)

הַפְטֵרָה דְּוִיָּהוּ מִקֶּזֶז

במלכים א' סימן ג'

וַיִּקַּן שְׁלֹמֹה וְהֵנִיחַ חֵלוֹם וַיָּבֹא יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲמֵד | לְפָנָי |
אֲרוֹן בְּרִית-אֲדֹנָי וַיַּעַל עֲלוֹת וַיַּעַשׂ שְׁלָמִים וַיַּעַשׂ
מִשְׁתָּה לְכָל-עַבְדָּיו: וְאַתָּעַר שְׁלֹמֹה, וְהָא חֲלָמָא. וְאַתָּא לִירְשָׁלַם.

וְקָם, קָדַם אַרְוֹן קִימָא דִּי. וְאַסִּיק עֲלוֹן. וְנָפִיס, נִכְסַת קִדְשֵׁין. וְעַבְד מִשְׁתָּיָא,
 לְכָל עַבְדוּהִי: ^ב אִז תִּבְאֵנָה שְׁתַּיִם נָשִׁים זָנוֹת אֶל-הַמֶּלֶךְ
 וְתַעֲמֹדנָה לְפָנָיו: בְּכִין אֶתְאָה. תַּרְתִּין נָשִׁין פְּנִדְקוֹן, לְמִדּוֹן קָדַם מִלְכָּא.
 וְקִמָּא, קִדְמוּהִי: ^ג וְתֹאמֹר הָאִשָּׁה הָאֶחָת בִּי אֲדָנִי אֲנִי וְהָאִשָּׁה
 הַזֹּאת יֹשֶׁבֶת בְּבַיִת אֶחָד וְאֶלֶד עִמָּה בְּבַיִת: וְאָמַרְת. אֶתְתָּא
 חֲדָא, בְּכַעַו רַבּוּנִי. אֲנָא, וְאֶתְתָּא חֲדָא. יִתְכֹּן בְּבַיִתָּא חֲדָא. וְיִלְיֻדִית עִמָּה,
 בְּבַיִתָּא: ^ד וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְלִדְתִּי וְתֵלֵד גַּם-הָאִשָּׁה
 הַזֹּאת וְאֲנַחְנוּ יַחְדָּו אֵין-זָר אֶתְנֹו בְּבַיִת זִוְלַתִּי שְׁתַּיִם-
 אֲנַחְנוּ בְּבַיִת: וְהוּה. בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, לְמִילְדִי. וְיִלְיֻדִת, אַף אֶתְתָּא
 חֲדָא. וְאֲנַחְנָא בְּחֲדָא. לִית נְכֹרָאֵי עִמָּנָא, בְּבַיִתָּא. אֱלֹהִין, תַּרְתִּין אֲנַחְנָא,
 בְּבַיִתָּא: ^ה וַיִּמַּת בֶּן-הָאִשָּׁה הַזֹּאת לַיְלָה אֲשֶׁר שָׁכְבָה עִלָּיו:
 וּמִיַּת. בַּר אֶתְתָּא חֲדָא, בְּלִילְיָא, דְּשַׁכִּיבַת, עֲלוּהִי: ^ו וְתַקַּם בְּתוֹךְ
 הַלַּיְלָה וְתַקַּח אֶת-בְּנֵי מֵאֲצִלִּי וְאֶמְתֵּךְ יִשְׁנָה וְתִשְׁכַּיְבֵהוּ
 בְּחִיקָה וְאֶת-בְּנֵה הַמַּת הַשְּׁכִיבָה בְּחִיקֵי: וְקַמַּת בְּגוֹ לִילְיָא,
 וְנִסִּיבַת יַת בְּרִי מְלֻתִי. וְאֶמְתֵּךְ, דְּמְכָא. וְאִשְׁכִּיבְתִּיהָ, לְוֹתָהָ. וְיַת בְּרָה
 מִיַּתָּא, אִשְׁכִּיבַת לְוֹתִי: ^ז וְאֶקַּם בְּבִקֹּר לְהִינִיק אֶת-בְּנֵי וְהִנֵּה-
 מַת וְאֶתְבוּנֵן אֵלָיו בְּבִקֹּר וְהִנֵּה לֹא-הָיָה בְּנֵי אֲשֶׁר יִלְדִיתִי:
 וְקַמִּית בְּצַפְרָא. לְאוּנְקָא יַת בְּרִי, וְהָא מִיַּת. וְאֶסְתַּפְּלִית בֵּיהָ, בְּצַפְרָא. וְהָא,
 לֹא הוּה בְּרִי, דִּילִידִית: ^ח וְתֹאמֹר הָאִשָּׁה הָאֶחָרַת לֹא כִּי בְּנֵי
 חַחִי וּבְנֵךְ הַמַּת וְזֹאת אֶמְרַת לֹא כִּי בְּנֵךְ הַמַּת וּבְנֵי חַחִי
 וְתַדְּבַרנָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ: וְאָמַרְת אֶתְתָּא אַחַרְנָתָא, לֹא כֵן. בְּרִי חֲדָא,
 וּבְרִיךְ מִיַּתָּא. וְדָא אֶמְרָא, לֹא כֵן. בְּרִיךְ מִיַּתָּא, וּבְרִי חֲדָא. וְדִינֹו, קָדַם
 מִלְכָּא: ^ט וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ זֹאת אֶמְרַת זֶה-בְּנֵי חַחִי וּבְנֵךְ הַמַּת
 וְזֹאת אֶמְרַת לֹא כִּי בְּנֵךְ הַמַּת וּבְנֵי חַחִי: וְאָמַר מִלְכָּא. דָּא

זולק הדקדוק: ^ט זה בניי הבי"ת דגש כי הוא דחיק:

אָמַרָא. דִּין פְּרִי חַיָּא, וּבְרִיךְ מִיָּתָא. וְדָא אָמַרָא, לָא כֹּן. פְּרִיךְ מִיָּתָא, וּבְרִי
 חַיָּא: ^ד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ קָחוּ לִי-חֶרֶב וַיָּבִיאוּ הַחֶרֶב לִפְנֵי
 הַמֶּלֶךְ: וַאֲמַר מַלְכָּא, אֵיתוּ לִי חַרְבָּא. וְאֵיתִיאוּ חַרְבָּא, לְוֹת מַלְכָּא:
^ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גְּזֵרוּ אֶת-הַיֶּלֶד הַחַי לְשָׁנַיִם וְתִנּוּ אֶת-
 הַחֲצִי לְאַחַת וְאֶת-הַחֲצִי לְאַחַת: וַאֲמַר מַלְכָּא. פְּסוּקוּ. יְת רַבִּינָא
 חַיָּא, לְתַרְיֵן. וְהָבּוּ פְּלַגְיָה, לְחַדָּא. וּפְלַגְיָה, לְחַדָּא: ^ו וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
 אֲשֶׁר-בָּנָה הַחַי אֶל-הַמֶּלֶךְ כִּי-נִכְמְרוּ רַחֲמֶיהָ עַל-בָּנָהּ
 וַתֹּאמֶר | כִּי אֲדֹנָי תִּנּוּ-לָהּ אֶת-הַיֶּלֶד הַחַי וְהֵמֶת אֶל-
 תְּמִיתָהּ וְזֹאת אֲמַרְתַּ גַּם-לִי גַם-לְךָ לָא יְהִי גְזֵרוּ: וַאֲמַרְתַּ
 אֶתְתָּא דְּבִרָה חַיָּא, לְמַלְכָּא. אֲרִי אֶתְגּוּלְלוּ רַחֲמֶהָ, עַל בְּרָה. וַאֲמַרְתַּ,
 בְּבָעוּ רַבּוּנִי. הָבּוּ לָהּ, יְת רַבִּינָא חַיָּא. וּמִקְטָל, לָא תִקְטְלִינִיה. וְדָא אָמַרָא. אַף
 דִּילִי אַף דִּילִיךְ. לָא יְהִי, פְּסוּקוּ: ^ז וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תִּנּוּ-לָהּ
 אֶת-הַיֶּלֶד הַחַי וְהֵמֶת לָא תְּמִיתָהּ הִיא אֲמוּ: וְאַתִּיב מַלְכָּא,
 וַאֲמַר. הָבּוּ לָהּ, יְת רַבִּינָא חַיָּא. וּמִקְטָל, לָא תִקְטְלִינִיה. הִיא, אֲמִיה:
^ח וַיִּשְׁמְעוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַמְּשֻׁפָּט אֲשֶׁר שִׁפֵּט הַמֶּלֶךְ
 וַיֵּדְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי-חֲכַמַּת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ
 לַעֲשׂוֹת מְשֻׁפָּט: וַשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל. יְת דִּינָא, דְּדִין מַלְכָּא. וּדְחִילוֹ, מִן
 קִדְּם מַלְכָּא. אֲרִי חֲזוּ. אֲרִי חֲכַמְתָּא, מִן קִדְּם יי. בְּמַעֲוֵהי, לְמַעַבְד דִּינָא:
^ט וַיְהִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ עַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל: וְהָוּה, מַלְכָּא
 שְׁלֹמֹה. מַלְכָּא, עַל כָּל יִשְׂרָאֵל:

(גְּאָלְנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרַקְנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִיהָ. קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

עַל דָּא יְתַפְּרֵךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חַיָּא וְקִימָא. מְבָרַךְ הוּא לְעֵלַם,
 וּלְעֵלְמֵי עֵלְמִיָּא:

זֶלֶק הַדְּקָדוּק: ^א וְתִנּוּ אֶת הַחֲצִי לְאַחַת. בַּפְתַּח וּמְסִיר עֲלֶיהָ ו' זָקָף וּפְתַח: